

JEZIČNA ANALIZA Počimgne ųctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova

---

Bočina, Marina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:078858>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

Diplomski rad

JEZIČNA ANALIZA

Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova

Marina Bočina

Split, 2023.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Diplomski rad

JEZIČNA ANALIZA

Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova

Marina Bočina

Kolegij: Povijest hrvatskog jezika

Mentorica: prof. dr. sc. Marijana Tomelić Ćurlin

Split, rujan 2023.

Posveta

U životu je najljepše kada imate osobe koje tvoje „oluje” grle kao svoje. Zato moji uspjesi nikada nisu bili isključivo moji, uvijek je iza njih stajao „mali krug velikih ljudi” kojima je potrebno zahvaliti.

Zahvaljujem majci na bezuvjetnoj ljubavi, snazi, žrtvi i strpljenju. Za svako podijeljeno iskustvo, sreću i osjećaj ponosa pa čak i u onim najmanjim uspjesima. Zbog tebe sam, moj cvjetiću, ono što jesam danas.

Ovaj uspjeh želim podijeliti i s mojim najdražim curama, s Valerijom, Lucijom, Mateom, Nikolinom i Magdalenom, zbog toga što su u svakom trenutku bile „rame” na koje sam se mogla osloniti.

Potrebno je zahvaliti i mojim kolegama, ali i prijateljima (jer nazvati ih samo kolegama čini se „malenim” i „bezvrijednim”), što su ovaj akademski put učinili još ljepšim i nezaboravnijim, znate tko ste.

Na kraju, posebne zahvale upućujem mentorici prof. dr. sc. Marijani Tomelić Ćurlin za svaki savjet i preneseno znanje.

„Tvrdoglavost mi ne dopušta da se uplašim kada to drugi hoće. Hrabrost mi se povećava kad god me netko pokuša zastrašiti.”

Jane Austen, *Ponos i predrasude*

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. ZBIRKA ŠTENJA IZ SPLITSKE KATEDRALE.....	3
3. PREDMET RADA – <i>Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova</i>	5
4. METODOLOGIJA RADA.....	6
5. GRAFIJSKA ANALIZA	7
6. PRAVOPIŠNA ANALIZA	19
7. JEZIČNA ANALIZA.....	27
7.1. Fonologija	27
7.2. Morfologija	31
7.3. Sintaksa.....	34
7.4. Leksik.....	36
8. TRANSKRIPCIJA.....	44
9. ZAKLJUČAK.....	63
Sažetak	64
Literatura.....	66
Popis priloga	68
Prilog 1. – Ilustracija s popisom tekstova u zbirci <i>Štenja svetaca</i>	68
Prilog 2. – Ilustracija početne stranice rukopisa <i>štenja</i> o sv. Antonu	69
Prilog 3. – Ilustracija stranice s prekrivenim dijelovima teksta o sv. Antonu	70
Prilog 4. – Ilustracija završne stranice rukopisa <i>štenja</i> o sv. Antonu	71

1. UVOD

Područje grada Splita oduvijek se smatralo riznicom bogate kulturne, povijesne, društvene, ali i jezične baštine. Splitski je govor, bio on u pisanome ili usmenome obliku, zaštićeno kulturno dobro. Književna je čakavština u ovome gradu svoj procvat doživjela zahvaljujući Marku Maruliću koji je s pojavom *Judite* 1521. godine,¹ prvoga djela na hrvatskome jeziku, i to napisanoga na splitskoj čakavštini „...najednom iskrsnuo pred domaćom kulturnom javnosti kao pjesnik neslućene dimenzije, iako je to Marulićevo djelo za nas sada posve razumljiv rezultat jednog procesa koji je u hrvatskoj književnosti počeo mnogo ranije” (Kolumbić 1980: 9).

Na umu treba imati kako se jezik, pa tako i hrvatski, mijenja zahvaljujući različitim čimbenicima. „Jezik se ne javlja i ne živi sam po sebi, nego unutar neke određene povijesne, prostorne i kulturne situacije. Pri njegovu oblikovanju znatnu ulogu imaju razni elementi, npr. nacionalni, politički, kulturni, religijski, geografski, supstratski. Hrvatski se jezik oblikovao u složenim okolnostima višestoljetnog života hrvatskoga naroda na raskrižju političkih, vjerskih i kulturnih tokova, pod utjecajem europskih centara svjetovne i duhovne vlasti i u neprestanom mijenjanju povijesne, geopolitičke i društvene situacije” (Malić 2002: 13). Split se već potkraj 15. stoljeća afirmirao kao grad koji nosi naslov najstarijega književnog kruga hrvatskoga pjesništva, a najraskošniji procvat književne čakavštine pada u 16. stoljeće zahvaljujući piscima koji su „nastavili izgrađivati onaj tip pisanoga jezika koji je od početka hrvatske pismenosti i književnosti (uz crkvenoslavenski jezik liturgijskih knjiga) supostojao u cijelome srednjovjekovlju” (Vončina 1988: 17). Iako je kraj 15. stoljeća i cjelokupno 16. stoljeće, zlatno doba književnosti na čakavskome jeziku, pojedine okolnosti dopustile su prodiranje i književne štokavštine na pojedina čakavska središta.

„Kada je riječ o štokavskome narječju, valja istaknuti da je ono na početku srednjega razdoblja hrvatske književnosti (tj. potkraj 15. st.) zbog turskim prodorom izazvanih migracija već bilo postalo narječjem koje se prostorno širi na štetu ostalih dvaju, čakavštine i kajkavštine (...) iako je štokavština već tada stekla kvantitativnu prednost, nije se to u toku 16. stoljeća odražavalo na sudbinu pojedinih književnojezičnih tipova, pa se tek za naše protureformacije, u prvoj polovici 17. st. proklamira načelo da općim književnim jezikom valja odabrati najraširenije, štokavsko narječje. Za hrvatske pisce potkraj 15. i u 16. stoljeću važno je bilo 2

---

¹ *Judita* je objavljena tek 1521., a napisana već 1501. godine (Kolumbić 1980: 187).

govorno stanje na književno aktivnom području (tj. na potezu Dubrovnik – Split – Hvar – Zadar); a tu je čakavština u ono vrijeme imala apsolutnu prevlast” (Vončina 1988: 77).

Cijelo 17. stoljeće te prva polovina 18. stoljeća znače novo razdoblje u razvoju hrvatske književnosti i njezina jezika. Sve se jasnije iznosilo načelo o stvaranju jedinstvenoga književnog jezika na temelju najrasprostranijega pučkoga govora. „Kroz čitavo 17. stoljeće slabi polako čakavska stilizacija kao jezik književnosti, ponajprije na južnom dijelu, jer se i rođeni čakavci priklanjaju zapadnom, ikavskom tipu štokavštine koja na kraju 17. stoljeća i u prvoj polovici 18. stoljeća postaje općeprihvaćen književni izraz većine bivših čakavskih središta, pa i tako izrazitih kao što je bio Marulićev Split” (Moguš 2009: 105). Glavni događaji iz 17., pa i 18. stoljeća, koji su zasigurno doprinijeli slabljenju čakavskog jezika kao jezika književnosti te zamiranju književnoga i kulturnoga rada u dalmatinskim gradovima, jesu „...katolička obnova, povlačenje Turaka iz dijela Dalmacije, smanjeni intezitet književnoga rada u dalmatinskim gradovima pod mletačkom upravom...” (Vigato 2013: 263), ali i dalje je trebalo uzeti u obzir činjenicu pri opisivanju povijesti hrvatskoga jezika da „...granice jezičnoga razvoja nikada ne možemo strogo razdjeljivati, budući da se jezični razvoj u pojedinim razdobljima često zna i isprepletati sličnim, istim ili različitim jezičnim značajkama pojedinih razdoblja” (Farkaš Brekalo 2013: 163), odnosno na umu treba imati višestruku složenost jezika.

Od polovine 18. stoljeća sve do tridesetih godina 19. stoljeća oblikuje se novoštokavština kao većinski hrvatski jezični standard. Ideje europskoga prosvjetiteljstva i racionalizma prodiru i na hrvatsko područje. Povećava se broj škola te obrazovanih osoba, javlja se niz pisaca sa ciljem podizanja kulturne razine narodnoga života, pišu se gramatike i rječnici te osnovano je povjerenstvo za uređivanje latiničkoga pravopisa (Malić 2002: 31–33). „Pojave u jezičnom razvoju toga prijelomnoga razdoblja bile su oslonac Gaju i ilircima u uvođenju štokavštine (...) Gaj i njegov krug krenuli su u bitku za književni jezik i pravopis zadojeni romantičarskom idejom o sveslavenskoj uzajamnosti i predajom o autohtonosti južnih Slavena kao potomaka Ilira u ovim krajevima, želeći ujediniti sve Slavene pod ilirskim imenom” (Malić 2002: 33–34).

U ovome radu donosi se analiza liturgijskoga teksta s kraja 18. stoljeća. Budući da se radi o tekstu koji je nastao na splitskome području, u njegovoj podlozi može se očekivati čakavski „stariji” sloj, ali i „noviji” štokavski, s obzirom na preklapanje tih dvaju jezičnih sustava. Jezičnom analizom pokušat će se to i dokazati.

2. ZBIRKA *ŠTENJA* IZ SPLITSKE KATEDRALE

Nadbiskupski arhiv u Splitu (*Arhiv ustanova vezanih uz splitsku katedralu*), utemeljen još u vrijeme ranoga srednjeg vijeka, jedan je od najstarijih arhiva na području Republike Hrvatske s obzirom na to da je splitska nadbiskupija bila baštinicom salonitanske nadbiskupije. U Arhivu su se čuvali značajni dokumenti, uključujući i isprave o pojedinim hrvatskim kraljevima i vladarima, no nažalost, znatan je dio arhivske građe uništen u požaru ili je izgubljen zbog stalnoga premještanja (Kovačić 1996: 302).

„Životi znamenitih ljudi, posebice onih koji su zadužili druge ljude ili zajednice, a među takve zasigurno idu i sveci, oduvijek su privlačili pozornost pisaca i čitalaca, od antičke književnosti, preko srednjega vijeka, do naših dana. Hrvatska pisana kultura i književnost nije tome izuzetak” (Bratulić 2018: 15). Ovdje se radi o hagiografskim tekstovima koji se u hrvatskoj književnosti pojavljuju za vrijeme humanizma i renesanse kada „...biblijski likovi postaju junaci važnijih djela” (Bratulić 2018: 189), a životopis se kao književna vrsta razvija u sredini 16. stoljeća zahvaljujući Antunu Vrančiću koji je opisao život Petra Berislavića (Kolumbić: 53). *Štenje* nije ništa drugo doli životopis, a potječe od čakavske riječi *čtenje*, *čtenija* koja je označavala „čitanje”. Često se *štenje* u rječnicima nalazi pod natuknicom legenda, a ta je riječ „gerundiv od latinskoga glagola *legere* – čitati, a znači: ono što treba, što valja čitati” (Bratulić 2018: 37) dok se *štenja* definiraju kao „...pobožna čitanja u prigodi blagdana koja sadržajno približavaju ljudima, vjernicima život svetaca ili značenja i obilježja pojedinog kršćanskog blagdana. Osim što se koriste kao sinonim za legendu, mogu se poistovjetiti i s hagiografijom, srednjovjekovnom književnom vrstom posvećenoj opisima života svetaca” (Solar 2006 u Jeličić 2016: 7).

Sukladno tome, Nadbiskupski arhiv posjeduje zbirku *Štenja iz splitske katedrale – životopisi svetaca i druge liturgijske knjige*, a ona se sastoji od 33 rukom ispisanih knjižica koje su pisane od 1678/9. godine pa sve do 1908. godine. Zbirku u najvećem broju čine knjižice takozvanih *štenja*, to jest kratkih životopisa svetaca koji su prije bili u liturgijskoj uporabi, odnosno čitali su se za vrijeme svete mise. Osim navedenih knjižica u zbirci se nalaze i druge liturgijske knjige koje su bile u uporabi uglavnom u splitskoj katedrali.

Dijelom navedene zbirke su i *Štenja svetaca* koja su nastajala od 1782. pa do 1791. godine, a čine je 94 lista formata 27,5 x 20 cm pisanih hrvatskim jezikom. Izuzetak čine pojedine latinske fraze ili dijelovi molitvi. Zbirka je pretrpjela poneka oštećenja, uvez je zbirke oslabljen,

pa su pojedini listovi ispali iz njega, stranice su požutjele, ali to sve doprinosi „čarima i značaju” jednoga teksta. Pavić (2019: 3) navodi kako je „...u razgovoru s dr. don Slavkom Kovačićem, ravnateljem arhiva, doznalo se da nisu sve knjižice prvotno bile u vlasništvu katedrale, već ih ima i iz okolnih crkva (kasnije su prenesene u katedralu) pa je zbog toga mnogima teško saznati autora”. U zbirci *Štenja svetaca* nalazi se 11 tekstova, i to redom:

- *Počimje Stenye xivota Sveti Apostoli Petra, i Paula, Mučenikov Issukarstovi* ▲²
- *Sctenje Života dillih i čuddes Svetoga Spiridiuna Biskupa od Trimidonta Grada u Cipru Ispovidnika Isukarstova i Braniteglia Karfa Grada* .³
- *Počimglie Život Svetoga Vicenza Ferreria Reda fvetoga Patriarke Dominika, Ispovidnika Ifjukarstova* .⁴
- *Počimje stenje od čudnovatoga prikazanja prihodechiega Duha Sfetoga meu Apostole, i Včenike Isukarstove* ▲⁵
- *Počimlie Skazanye od Porodyenya Svetoga Ivanna Karftiteglia* .⁶
- *Skazanye od Početka Svetoga Reda Karmelitanskoga* .⁷
- *Počimgne Sctenye priminutya, i uzvišceny Blaxena Divicze Marie Na Nebbo* .⁸
- *Počimje Stegne Slavnoga Priobrazegna Ifjukarstova* .⁹
- *Počimje Stegnie od Prikazanya Blaxene Marie Vazda Divicze u Tempal* ▲¹⁰
- *Počimglie xivot S. Barbare Divicze, i Mucenicze IssuKarstove* ▲¹¹
- *Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifjukarstova* ▲¹²

U ovom se diplomskome radu donosi jezična analiza posljednjega štenja u nizu, *Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifjukarstova*, na grafijskoj, pravopisnoj i jezičnoj razini. „Štovanje sv. Antuna Padovanskoga, u krugu svetaca iz Franjevačkog reda, snažno je i dugo prisutno u hrvatskom narodu. Franjevci su rano uspostavili temeljne liturgijske knjige, misal i brevijar, kao jedinstveno biblijsko i hagiografsko štivo i liturgijsku knjigu u

² Transkribirani naslov glasio bi ovako: *Počimje Šten'je života Sveti Apostoli Petra, i Paula, Mučenikov, Isukarstovi*. *Napomena: sljedeće reference također će prikazivati transkribirane naslove.

³ *Šten'je Života dilih i čudes Svetoga Spiridiuna Biskupa od Trimidonta Grada u Cipru Ispovidnika Isukarstova i Branitelja Karfa Grada*.

⁴ *Počimlje Život Svetoga Vičenca Ferarija Reda Svetoga Patrijarke Dominika, Ispovidnika Isukarstova*.

⁵ *Počimje šten'je od čudnovatoga prikazan'ja prihodečega Duha Sfetoga meu Apostole, i Učenike Isukarstove*.

⁶ *Počimlje Skazan'je od Porodjen'ja Svetoga Ivana Karstitelja*.

⁷ *Skazan'je od Početka Svetoga Reda Karmelitanskoga*.

⁸ *Počimnje Šten'je priminutja, i uzvišen'ja Blažena Divice Marije na Nebo*.

⁹ *Počimje Štenje Slavnoga Priobrazenja Isukarstova*.

¹⁰ *Počimje Štenje od Prikazan'ja Blažene Marije Vazda Divice u Tempal*.

¹¹ *Počimlje život S. Barbare Divice, i Mučenice Isukarstove*.

¹² *Počimnje Šten'je Života Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Isukarstova*.

obredima Rimske, Katoličke Crkve. Rimska je kurija franjevačke liturgijske knjige, zbog njihove praktičnosti, prihvatila te su one postale temeljni tekstovi za liturgijsku uporabu i zajedničko svećeničko moljenje i čitanje” (Bratulić 2018: 252).

3. PREDMET RADA – *Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova*

Kao što je već najavljeno u uvodnome dijelu diplomskoga rada, rad se temelji na analizi rukopisne knjižice *Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova*, a analiza će obuhvatiti grafijsku, pravopisnu te jezičnu (fonološku, morfološku, sintaktičku te leksičku) analizu. Navedeno *štenje* sadrži sve listove što je olakšalo cjelovitu, ali i dosljednu analizu. Želja je bila utvrditi u kolikoj je mjeri književna čakavština 18. stoljeća na splitskome području bila „kontamirana” štokavštinom. Iako nam dijelovi i sadržaj *štenja* ne znače mnogo za analizu, potrebno je reći i nešto o njima.

Štenje o sv. Antonu (Antunu) Padovanskome sadrži tri dijela. Nakon naslova *Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova* stoji rečenica *Godifschie od nafcega spasenya tisuchia dvi sto i peto, porodise po Boxanstvenoy vogli Slavni Otacz ffeti Anton u Poglavitomu Gradu od Lisbone* – iz nje se da iščitati da je navedeni svetac rođen 1205. godine, što se može shvatiti kao autorski propust s obzirom na to da se danas u literaturi najčešće navodi kako je „...sveti Antun Padovanski rođen 15. kolovoza 1195. godine u Lisabonu kao sin bogatih roditelja oca Martina i majke Marije” (Dragić 2018: 38). U ostalim dijelovima autor dosljedno prikazuje život navedenoga sveca. Dijelovi su povezani na razini priče koja počinje rođenjem, redovništvom, odlaskom u Italiju, propovijedima, smrću te čudesima nakon svečeve smrti.

Već je rečeno kako *štenje* sadrži tri dijela, odnosno može se reći podijeljeno je na tri „manja štenja”. Na kraju prvoga *štenja* nalazi se latinska fraza *Tu autem Dne*,¹³ a slijedi je *fctenye Drugo*. Početak trećeg *štenja* nije posebno naznačen, ali njega se potvrđuje ponovljenom latinskom frazom s kraja drugoga *štenja*: *Tu autem Domine : miserere nobis*. Kompletно se

---

¹³ Iznad riječi nalazi se titla.

štenje zaključuje molitvom u čast svetoga Antona Padovanskoga te ispisana je i godina nastanka bez autorova potpisa:

S.^{ti} Antone sfitla zvizdo od spagne, nova sfitlosti od Italie : funce xarko od Padve : pridraghi kamene uboštva ; xigliu od čistochie ; Naslidniče nascega f. Otza Francijka ? Priliko od umiglienstva : Naučitegliu od istine ; zarcallo od umiglienstva ; xiva xdrako od Puka : ureho od od dobrih naukov ; Gliubavi od f. Mira; Protivniče tafchie ovoga ffita : Prosvitglienje f. Virre ; Mučeniče xelinjem : soldate hrabreni Isukarstov ; slavni dobitniče heretikov ; čudnovatti dilavče čudes ; uskritegliu martvih ; oçčifchienje gubbe : Likario zdravglia nemochnikov ; neprocigneno blago od Grada Padve ▲ Vtoçifchie onih koji ute uffaju ; i tako nastoj , i molise za nas, i za onih koji k'tebbi ponixeno utičuse , a nauvlastito za sluge , i sluxbenize tvoje, koji umiglieno, i ponixeno prosimote da budeš nafc vikovgni odvitnik prid Bogom: komuje , i bittichie slava , i posctenje po ffe vike vikom ▲ Amen. Tu autem Domine : miserere nobis . Deo gratiaf. Anno 1971 .

4. METODOLOGIJA RADA

U dogovoru s mentoricom, prof. dr. sc. Marijanom Tomelić Ćurlin, ponovno se krenulo u smjeru istraživanja stare splitske grafije i čakavske *riči*, ali samim time i književne štokavštine koja je u 18. stoljeću već „uzela maha”, kako u liturgijskim tekstovima, tako i u govoru među stanovnicima grada Splita. Autorica ovoga diplomskog rada već je u završnome radu naglasila i navela „...prvotno zanimanje za čakavsko narječje i općenito za povijest hrvatskoga jezika pojavilo se još u mojem djetinjstvu kada su se na malim ekranima emitirale serije *Naše malo misto* i *Velo misto*” te „...ljubav prema našem jeziku te književnosti” (Bočina 2021: 4) kao značajne razloge biranja istraživačke teme iz područja (predmeta) Povijesti hrvatskoga jezika te Dijalektologije. Stoga ni ne čudi ponavljanje odabira iste/slične teme za diplomski rad.¹⁴

Nakon što je izabrano *štenje* s naslovom *Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ijukarstova* kao ono koje će se analizirati, dogovoren je i odlazak u Arhiv.¹⁵

---

¹⁴ Ovdje je potrebno naglasiti kako je u završnome radu analizirano *štenje* pod rednim brojem 4.: *Počimnye stenje od čudnovatoga prikazaniya prihodechiega Duha Sfetoga meu Apostole, i Včenike Isukarstove.*

¹⁵ Ovim putem zahvaljujem gospodinu Ivanu Balti s kojim je dogovoren sastanak u Arhivu 16. 11. 2023. te što mi je omogućio pristup *štenjima*. Također, svi su podaci o *Štenjima svetaca* prikupljeni iz nadbiskupskog inventara.

U Arhivu je prikupljena potrebna građa na način da su pametnim telefonom uslikane sve stranice rukopisa *štenja*. Potom, sakupljena je te iščitana sva potrebna literatura vezana čakavsko, ali i štokavsko narječje te staru grafiju.¹⁶

U uvodnome dijelu rada istaknuto je ponešto o povijesti čakavskoga i štokavskoga književnoga jezika te ključne činjenice o zbirci *štenja* i tekstu o sv. Antunu. Od petoga poglavlja slijedi detaljna analiza teksta *Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova*. Prvotno je analizirana grafija koja će biti prikazana tablično s obzirom na raznolikost rješenja. Prva tablica donosi rješenja samoglasničkoga sustava, a druga suglasničkoga. Potom slijedi analiza na pravopisnoj, odnosno ortografskoj razini. Nakon pravopisne analize analizirane su jezične značajke na fonološkoj, morfološkoj i sintaktičkoj razini. Jezična analiza donosi i poglavlje o leksiku koji će biti prikazan uz pomoć rječnika. U završnome dijelu rada donosi se transkripcija cjelovitoga teksta te zaključak u kojem se iznose temeljna rješenja, odnosno prisustvo različitih jezičnih slojeva, bilo čakavskih ili štokavskih. Također, na kraju rada navedena je literatura te popis priloga koji donosi izvorne stranice rukopisa *štenja*.

5. GRAFIJSKA ANALIZA

Još od 16. stoljeća Hrvati su latinično pismo preuzimali iz latinskoga i talijanskoga izvora u primorskim područjima, a iz latinskoga i mađarskoga u kopnenim. Ova činjenica predstavlja osnovni razlog zbog čega je latinička grafija za hrvatski jezik od početka neujednačena (Moguš 2009: 78). S obzirom na to da se radi o splitskoj zbirci *štenja*, pod pretpostavkom da se u ovome tekstu može pronaći čakavski sloj, potrebno je naglasiti kako grafijski sustav čakavskih latiničkih tekstova u 17. i 18. stoljeću nije mogao biti u potpunosti sređen. Primjećuje se „...neprimjerenost stranih grafijskih uzusa hrvatskom čakavskom fonološkom sustavu, a samim tim i homonimijske kolizije” (Vigato 2013: 267).

Preglednosti radi, grafijska rješenja bit će prikazana uz pomoć dviju tablica: prva tablica donosi grafijska rješenja za samoglasnike iz teksta knjižice dok će druga donijeti grafijska

---

¹⁶ Za prikaz jezičnih posebnosti čakavskoga i štokavskoga narječja autorica ovoga diplomskog rada najviše se služila knjigama Josipa Lisca (2003. i 2009.), a za prikaze grafijskih sustava pojedinim radovima u zbornicima (Vigato 2013.; Farkaš Brekalo 2013., Tomelić Ćurlin 2020.) ili diplomskim te završnim radovima (Bočina 2021.; Jeličić 2016.; Pavić 2019.).

rješenja za suglasnike. Za svaki fonem današnjega latiničkog pisma, bilo samoglasnika, bilo suglasnika, pridružen je odgovarajući grafem te primjer u kojemu se nalazi.

Sustav samoglasnika obuhvaća njih pet, /a/, /e/, /i/, /o/, /u/. U tekstu *štenja* pojavljuje se i slogotvorno /r/, ali njegova realizacija neće biti uključena u tablicu grafijskih rješenja samoglasnika.

Samoglasnik /a/ gotovo se stopostotno bilježi istovjetnim grafemom dok se samo na jednome mjestu bilježi digram <aa>: *daan* (= dan). Udvojeni grafem za samoglasnik /a/ označava duljinu toga grafema. Dakle, s obzirom na to da je tekst služio za čitanje na svetoj misi, može se pretpostaviti da je na kraju fraze, *ù jedno pusto misto vanka od Padve gdi sta nikoliko daan* (= u jedno pusto misto vanka od Padve gdi sta nikoliko dan), svećenik trebao produljiti ili pak povisiti ton.

Samoglasnici /e/ i /o/ uvijek se bilježe istovjetnim grafemima te odstupanja od toga pravila u tekstu ne postoje. Prosječnoga poznavatelja grafijskoga inventara mogu zbuniti primjeri *vuol* i *vola*.¹⁷ Na prvu se čini da je ovdje samoglasnik /o/ ostvaren na dva različita načina, kao istovjetni grafem <o> te kao digram <uo>, no to nije slučaj. Radi se o diftongaciji, ali o tome nešto više u fonološkoj analizi.

Samoglasnik /i/ najčešće se ostvaruje istovjetnim grafemom, ali ovdje postoje poneka odstupanja. Na jednom mjestu zabilježen je grafem <y>: *pryde* (= pride), a na drugome mjestu istovjetni <i>: *pride*, *pridefc* (= prideš) što pokazuje autorovu nedosljednost u bilježenju pojedinoga leksika. Na ortografskoj razini uočeno je sastavljeno pisanje zamjeničkih enklitika.¹⁸ Ako je prva riječ u sastavljenome pisanju završavala na /i/, a tim samoglasnikom također počimala enklitika, autor se poslužio jednim grafemom za spojeni slijed /ii/, prvi put grafemom <j>: *navistitijm* (= navistiti im), a drugi put grafemom <ÿ>: *dabÿm* (= da bi im). Vrlo vjerojatno riječ je o ekonomičnosti, a ne o pukom propustu autora ili pak otpadanju samoglasnika.

Samoglasnik /u/ gotovo se stopostotno bilježi istovjetnim grafemom <u>, ponekad grafemom <v>: *Vtoçifchie* (= Utočišće), ili ponekad dolazi s apostrofom u kada je u funkciji prijedloga.¹⁹

---

¹⁷ Tamo gdje se netranskribirani oblik riječi grafijski ne razlikuje od transkribiranoga, u zagradama se ne navodi transkripcija. Uz ovakve se primjere ni u ostatku ovoga diplomskog rada neće navoditi transkripcija u zagradi.

¹⁸ O ovome kasnije nešto više.

¹⁹ Vidi **Tablicu 1**.

Slijedi tablica grafijskih rješenja samoglasničkoga sustava.

Tablica 1. Grafijska rješenja samoglasničkog sustava knjižice *Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova*

Fonem	Grafem(i)	Primjer(i)
/a/	<a>	<i>ajer, Alleluja</i> (= aleluja), <i>mladosti</i>
	<aa>	<i>ù jedno pusto misto vanka od Padve gdi sta nikoliko daan</i> (= u jedno pusto misto vanka od Padve gdi sta nikoliko dan)
/e/	<e>	<i>etto</i> (= eto), <i>Europpe</i> (= Europe), <i>videchi</i> (= videći)
/i/, /ii/	<i>	<i>itako</i> (= i tako), <i>izvarstito</i> , <i>pride</i> , <i>pridefc</i> (= prideš), <i>tri</i>
	<j>	<i>navistitijm</i> (= navistiti im)
	<y>	<i>pryde</i> (= pride), <i>Matty</i> (= Mati)
	<ÿ>	<i>dabÿm</i> (= da bi im)
/o/	<o>	<i>obratise</i> (= obrati se), <i>zapovidimu</i> (= zapovidi mu), <i>xivot</i> (= život)
/u/	<u>/<ù>	<i>udne</i> (= u dne), <i>usilovan</i> , <i>ù velikih tugah</i>
	<v>/<v'>	<i>Vto</i> (= U to) ²⁰ , <i>Vtoçifchie</i> (= Utočišće), <i>V istome</i> (= U istome), <i>V' Gradu</i> (= U gradu), <i>vsliffa</i> (= usliša)

Dakle, što se tiče rješenja grafijskoga sustava samoglasnika, svaki se pojedini samoglasnik bilježi istovjetnim grafemom dok za neka od njih postoje određena odstupanja. Ponajviše se to odnosi na samoglasnike /i/ te /u/, što je prethodno objašnjeno i prikazano u **Tablici 1**. Sukladno tomu, može se reći da je grafemski inventar za samoglasnički sustav poprilično jednostavan, no to ne vrijedi i za suglasnički. Prilikom zapisivanja suglasnika autor se u tekstu *štenja* poslužio istovjetnim grafemima, udvojenim grafemima, digramima, trigramima i sl.

Što se pak tiče udvojenih grafema za suglasnički sustav, oni su označavali kratkoću prethodnoga sloga. Udvajaju se suglasnici /b/, /d/, /f/, /l/, /n/, /p/, /r/, i /t/ pa se tako za navedene foneme bilježe sljedeći udvojeni grafemi: <bb>: *dobba* (= doba), *utrobbu* (= utrobu), <dd>: *viddia* (= vidija), <ff>: *Affriku* (= Afriku), *officij* (= oficij), <ll>: *Bonullo* (= Bonulo), *dillovaho* (= dilovaho), <nn>: *çinni* (= čini), *xenna* (= žena), <pp>: *Europpe* (= Europe), <rr>: *pokorru*

²⁰ U transkribiranome dijelu zadržava se veliko početno slovo iz razloga što se radi o početku rečenice.

(= pokoru), *virru* (= viru), <tt>: *etto* (=eto), *bratta* (= brata), *çettiri* (= četiri). Češći su primjeri za udvajanje fonema /b/, /d/, /l/, /t/, za foneme /f/, /n/ i /r/ su nešto rjeđi dok se za fonem /p/ udvajanje pojavljuje samo jednom.²¹ Pri slijeđenju pravila o udvajanju grafema za suglasnike, ako se želi naglasiti kratkoća prethodnoga sloga, autor nije bio doslijedan. Tako se isti leksemi različito bilježe: *xenna* i *xena* (= žena), *etto* i *eto* (= eto), *çettiri* i *çetiri* (= četiri), *Portugalla* i *Portugala* (= Portugala). Imenica *ime* također se ne bilježi s udvojenim grafemom, iako se radi o kratkome slogu, odnosno udvajanja za fonem /m/ nisu zabilježena nigdje u tekstu.

Osim što se navedeni fonemi (/b/, /d/, /f/, /l/, /n/, /p/, /r/ i /t/) bilježe udvojenim grafemima, bilježe se i istovjetnim: <b>: *bihte* (= bih te), *Boxje* (= Božje), <d>: *druxbom* (= družbom), *dojti*, <f>: *Ferdinando*, *Ferdinanda*, <l>: *moghli* (= mogli), *mladich* (= mladić), <n>: *nauku*, *kanonizan*, <p>: *pinezi*, *procigneno* (= procinjeno), <r>: *Redovniku* (= redovniku), *srozmi* (= s rozmi), i <t>: *navlastito*, *priztanka*.²²

Fonem /c/ bilježi se trima načinima – istovjetnim grafemom <c>: *uoice* (= ubojice), digramom <cz>: *Divicze* (= Divice) te grafemom <z>: *zřichia* (= cřića). Zanimljivo je napomenuti da autor ponovno isti leksem bilježi različitim načinima i tako je zapisano *Crikva* i *Czrikva* (= crikva), *Otac*, *Otacz* i *Otaz* (= Otac).

Fonem /č/ bilježi trima načinima, i to grafemom (monogramom) <ç>: *çuddo* (= čudo), *çudesas* (= čudesas), udvojenim <çç>²³: *naoççi* (= na oči), *oççi* (= oči) te grafemom <c>: *obicay* (= običaj). Ovdje postoje poneke dvojbe oko čitanja pojedinih imena. Za primjere *Adice*, *Franceřka*, *Vincenze*, *Wincenza* nije poznato jesu li se u 18. stoljeću čitali onako kako su se i pisali ili je pak talijanski jezik imao utjecaj na čitanje istih. Sukladno pravilima talijanskoga jezika fonem /c/ izgovara se kao splitsko (čakavsko) /č/ ako se nalazi ispred samoglasnika /e/.²⁴ S obzirom na to da je Split od 15. stoljeća pa sve do 1797. godine bio pod mletačkom upravom, imajući na umu da je tekst *štenja* napisan 1791. godine, autorica ovoga diplomskog rada predlaže rješenja: *Adice* (= Adiče), *Franceřka* (= Frančeska), *Vincenze* (= Vinčence), *Wincenza* (= Vinčenca) za navedeni problem, odnosno pretpostavlja se utjecaj talijanskoga.

Fonem /ć/ bilježi se kao trigram <chi> ako ga slijede samoglasnici /a/, /e/, /o/, /u/: *ditichiak* (= ditićak), *godijchie* (= godišće), *brachio* (= braćo) te *odichiu* (= odiću). Kao digram <ch>

---

²¹ Vidi **Tablicu 2.**

²² Isto.

²³ Ovdje se također radi o oznaci kratkoće prethodnoga samoglasnika, samo zato što njegova „grafijska slika” ne odgovara njegovoj „fonemskoj” te iz toga razloga grafem nije prethodno naveden za primjere udvojenih.

²⁴ Ovim putem zahvaljujem kolegici Mateji Sočo, studentici diplomskoga studija talijanskoga jezika i književnosti, na ukazanoj pomoći u vezi s pravilima kako se što izgovara u talijanskome jeziku.

bilježi se ako ga slijedi samoglasnik /i/: *branechi* (= braneći), *rechi* (= reći) ili ako fonem /ć/ dolazi na dočetu riječi: *mladich* (= mladić), *pomoch* (= pomoć). Također bilježi se istim digramom <ch> kada se nalazi ispred usnenoga suglasnika /m/: *vechma* (= većma) te prednjojezičnoga /n/: *nesrichni* (= nesrićni). Na samo dvama mjestima zabilježen je kao četverogram <cchi>: *nay vecchie* (= najveće) i *vecchia* (= veća).

Fonem /ž/ bilježi se digramom <di>: *Diaval* (= đaval), *Diavalske* (= đavalske), *Diavlom* (= đavlom) te ovo su jedini primjeri gdje se navedeni digrami pojavljuju.

Za bilježenje fonema /g/ autor se poslužio dvjema varijantama i to podjednako, bez posebnoga pravila. Navedeni se fonem bilježi istovjetnim grafemom <g>: *govoritti* (= govoriti) te digramom <gh>: *moghli* (= mogli). Potrebno je naglasiti činjenicu kako je autor bio nedosljedan u zapisivanju leksema *Bog*. Naime leksem je zapisan kao *Bogh* (= Bog), ali i *Boga* i *Bogom*. Razlog tomu ne može se pretpostaviti. Isto vrijedi i za *drugo* i *drughi* (= drugi).

Za fonem /j/ šarolika su rješenja te se ono bilježi na šest različitih načina – istovjetnim grafemom <j>, grafemom <i>, grafemom <g>, digramom <gi>, grafemom (monogramom) <y> te nultim fonemom, odnosno bez grafema <Ø>. Ovdje će se istaknuti samo pojedine zanimljivosti, a svi ostali primjeri bit će zabilježeni u **Tablici 2**.

Na početku riječi mogu se pojaviti svi grafemi (<g>, <gi>, <j>, <y>) osim nultoga <Ø> i grafema <i>. Pri ovome bilježenju autor se ne vodi nikakvim posebnim pravilima, odnosno isti se leksem bilježi različitim načinima: *jedan* i *yedan* (= jedan), *giednoç* i *yednoç* (= jednoč).

U intervokalnome se položaju fonem /j/ najčešće ne bilježi pa se ostvaruje nultim grafemom <Ø>: *izpovidia* (= izpovidija), *kolimbrie* (= kolimbrije), *Maria* (= Marija). Međutim, i ovdje postoje neka odstupanja. Na granici dviju riječi zabilježen je grafem <j>: *postavijoj* (= postavi joj), ali i grafem <g>: *zaftobogih* (= zaštobo jih), dok na nekim drugim mjestima nije zabilježen, odnosno bilježi se nultim <Ø>: *buduchiojse* (= budući joj se), *govorechioj* (= govoreći joj). Također zabilježeno je *gdie* i *gdije* (= gdi je) tako da se isti primjeri ostvaruju dvama različitim načinima.

Pri bilježenju suglasničke skupine /-tj-/ fonem /j/ bilježi se grafemom <y>: *karstyanin* (= karstjanin).

Pri bilježenju suglasničkih skupina /-dj-/ , /-jd-/ , /-jt-/ fonem se /j/ ostvaruje podjednako dvama grafemima, grafemom <j>: *hodjaſce* (= hodjaše), *dojde*, *izajdu*, *najdese* (= najde se), *nedojtimu* (= ne dojt mu), *pojde* ili grafemom <y>: *dojtichief* (= dojt čiš), *pojde* (= pojde),

poyti (= pojti), *pohodyenya* (= pohodjenja), *sagradyena* (= sagradyen'ja). U dvama primjerima suglasnička je skupina /-jt-/ zabilježena grafemom <g>: *nagti* (= najti), *dogti* (= dojti). Također i iz ovih primjera mogu se uočiti nedosljednosti pri bilježenju istih leksema.

Fonem /j/ samo je u jednome primjeru zabilježen grafemom <i> i to u dočetnoj poziciji: *sfoi* (= sfoj).

Autor je predočio i razlikovanje palatalnoga slijeda /ń/ od nepalatalnoga /n/ + /j/. Fonem /j/ u nepalatalnome slijedu /n/ + /j/ bilježi se dvama načinima, to jest kao grafem <j>: *odri/cenje* (= odrišen'je), *pedipsanja* (= pedipsan'ja), *prosfitglienje* (= profitljen'je), *Prosvitglienje* (= prosvitljenje) ili kao <y>: *pohodyenya* (= pohodjenja), *pomankanye* (= pomankan'je), *ſctenye* (= ſten'je), *zdupuſchienenem* (= z dopuſćen'jem). Potrebno je istaknuti i autorovu nedosljednost u bilježenju imenice *zlamenje*. Da bi označio nepalatalni slijed, zapisao je *zlamenye* (= zlamen'je), ali i *zlamenje* (= zlamen'je). U jednome primjeru zapisao je i *zlamenge* (= zlamenje), gdje se pak radi o palatalnome /ń/ što ukazuje na još jednu nedosljednost.

Fonem /k/ gotovo se stopostotno bilježi istovjetnim grafemom <k>: *kankar*, *nevoglnik* (= nevoljnik) dok je samo na dvama mjestima zabilježen grafemom <c>: *Crixa* (= križa) te digramom <ch>: *ſfachi* (= ſfaki). Vlastito ime *Dominik* zapisano je na dva načina: kao *Dominik*, N jd. (*Dominik komulin Bolognes biſce izgubia ri za deſet miſecih*) te kao *Dominiga*, G jd. (i *buduchi na putu zdruxiſe ſ nikimi Redovnici Reda ſ. Dominiga* ili *Redovnici ſ. Dominiga vadyahuſe govorechi*). Iz teksta je jasno kako se u primjerima s leksemom *Dominiga* radi o svetome Dominiku (špa. *Domingo*), osnivaču dominikanskoga reda. S obzirom na španjolsko pisanje imena *Dominik*, može se pretpostaviti kako se ovdje radi o leksičkoj oznaci teksta, a ne grafijskoj te stoga zapis s fonemom /g/ nećemo ubrojiti kao novu grafijsku oznaku za fonem /k/.²⁵

Fonem /l/ bilježi se digramom <gl> te trigramom <gli> te autor slijedi ista pravila kao i za pisanje fonema /ć/. Tako se fonem bilježi digramom <gl> ako se nalazi ispred samoglasnika /i/: *roditeglih* (= roditeljih), *kragliza* (= kraljica) ili ako ga slijedi prednjojezični suglasnik /n/: *dobrovoglna* (= dobrovoljno). Ispred samoglasnika /a/, /e/, /o/ i /u/ bilježi se trigram <gli>: *nevogliah* (= nevoljah), *Nediglie* (= nedilje), *korabgليون* (= korabljon), *gliubi* (= ljubi). Primjer *kraglevini* (= kraljevini) jedini je primjer gdje se ne slijedi navedeno pravilo, a s obzirom na dosljednost u provođenju istoga, vjerojatno se radi o slučajnome propustu.

---

²⁵ Nigdje u iščitanoj literaturi nije pronađen grafem <g> kao oznaka za fonem /k/. Također, potrebno je spomenuti i španjolsko čitanje fonema /g/. Čita se kao /g/ između samoglasnika kod kojih je drugi samoglasnik /a/, /o/ ili /u/.

Za fonem /ń/ postoje tri načina bilježenja – digram <gn>, trigram <gni> te digram <ng>. Ne slijedi se pravilo za pisanje fonema /ć/ i fonema /l/, odnosno samoglasnik koji slijedi fonem ne određuje hoće li se on bilježiti digramom <gn> ili trigramom <gni>, pa tako se javlja: *gne* i *gnie* (= nje), *magne* i *magnie* (= manje), *gniegovom* (= njegovom) i *gnegovih* (= njegovih). Iz ovoga se vidi da se mogu pojaviti obje grafijske varijante te da autor isti lekseme bilježi na različite načine.

Fonem /s/ bilježi se dvama načinima, podjednako, neovisno o tome na kojoj poziciji se nalazi. Bilježi se istovjetnim grafemom <s>: *spasenya* (= spasen'ja), *moystiru* (= mojstiru) te monogramom <ǰ>: *foldate* (= soldate), *ǰesto* (= šesto), *kraglieſtva* (= kraljestva).

Fonem /š/ bilježi se monogramom <ǰ> na početku riječi: *ǰestajest* (= šesnajest), *ǰpagne* (= Španje) te u suglasničkoj skupini /-šč-/: *godǰce* (= godišće), *ǰfitloſchiu* (= sfitlošču). Zbilježen je i u prezentu 2. lica jednine: *hochief* (= hoćeš) *kaxef* (= kažeš), *moref* (= moreš), osim u primjeru *budeſc* (= budeš), gdje je ostvaren digramom *ſc* ili u primjeru *dachiefc* (= da ćeš)²⁶ za oznaku futura. Ovim se digramom bilježi i u imperfektu 3. lica jednine: *biſce* (= biše), *nastoyaſce* (= nastojaše), u aoristu 3. lica množine: *vazeſcemu* (= vazeše mu) te u suglasničkoj skupini /-št-/: *ſctenye* (= šten'je). Zabilježen je i digram <ſs>: *Aſsixu* (= Ašizu).²⁷

Za fonem /v/ osim istovjetnoga grafema <v> pojavljuje se i grafem (monogram) <w> na samo jednome mjestu i to u primjeru imena stranoga porijekla: *Wincenza* (= Vinčenca). Prema mrežnom izdanju *Hrvatske enciklopedije* radi se o 23. slovu međunarodne latinice koje hrvatski jezik ne poznaje, a izvorno se pojavljuje u stranim riječima i imenima. Označuje se kao bilabijalno /v/ u međunarodnoj fonetskoj transkripciji, a u starijih hrvatskih pisaca ovo se slovo začelo na sjeveru. Kao primjer navode se pisci 16. stoljeća Ivanuš (Ivan) Pergošić i Antun Vramec koji su ovaj grafem bilježili u majuskulama poput *Wremene*, *Wssemoghuchi*, *Wladiszlau*.²⁸ S obzirom na to da se izgovaralo kao hrvatski fonem /v/, odlučilo se uvrstiti ga u tablicu kao zasebni grafem za fonem /v/.

U tekstu *štenja* jedino se fonemi /h/, /m/ i /z/ uvijek bilježe istovjetnim grafemima: za fonem /h/ bilježi se istovjetni grafem <h>: *grihov*, *hotise* (= hoti se), za fonem /m/ bilježi se

---

²⁶ Fonem /t/ reduciran je u ovome primjeru. Riječ je o fonološkoj karakteristici, a ne grafijskoj.

²⁷ Ostale primjere vidi u **Tablici 2**.

²⁸ W. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=65712> (pristupljeno 22. 7. 2023.).

istovjetni grafem <m>: *Mempolieri* (= Mempolijeri), *damu* (= da mu), za fonem /z/ bilježi se istovjetni grafem <z>: *zdruxise* (= združi se), *zgodise* (= zgoditi se).

Fonem /ž/ gotovo se uvijek, stopostotno, bilježi grafemom (monogramom) <x> kao što je u primjerima: *daxd* (= dažd), *kaxef* (= kažeš) dok je samo u jednome primjeru zabilježen s grafemom <s>: *smul* (= žmul).

Slijedi tablica grafijskih rješenja suglasničkoga sustava.

Tablica 2. Grafijska rješenja suglasničkog sustava knjižice *Poçimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova*

Fonem	Grafem(i)	Primjer(i)
/b/	<b>	<i>bihte</i> (= bih te), <i>blagosloviju</i> (= blagoslovi ju), <i>Bonullo</i> (= Bonulo), <i>Boxyega</i> (= Božjega), <i>gubavzem</i> (= gubavcem), <i>Nebesku</i> (= nebesku)
	<bb>	<i>dabbi</i> (= da bi), <i>dobba</i> (= doba), <i>gubba</i> (= guba), <i>sebbi</i> (= sebi), <i>tebbi</i> (= tebi), <i>utrobbu</i> (= utrobu)
/c/	<c>	<i>Crikva</i> (= crikva), <i>Crikve</i> (= crikve), <i>uboice</i> (= ubojice)
	<cz>	<i>czarkvi</i> (= carkvi), <i>Czrikva</i> (= crikva), <i>czrikve</i> (= crikve), <i>Divicze</i> (= Divice), <i>Miseczi</i> (= miseci), <i>Otacz</i> (= otac), <i>Pripovidavacz</i> (= Pripovidavac), <i>sarcze</i> (= sarce)
	<z>	<i>Chierze</i> (= čerce), <i>Divojçizu</i> (= divojčicu), <i>Franze</i> (= France), <i>lakomaz</i> (= lakomac), <i>martvaz</i> (= marvac), <i>Noviziata</i> (= novizijata), <i>Otaz</i> (= otac), <i>pisaz</i> (= pisac), <i>pripovidavza</i> (= pripovidavca), <i>sikirizu</i> (= sikiricu), <i>targovza</i> (= trgovca), <i>zakla</i> (= cakla), <i>zfichia</i> (= cfíća), <i>zvatechi</i> (= cvateći), <i>zvit</i> (= cvit)
/č/	<c>	<i>Adice</i> (= Adiče), <i>Francefka</i> (= Frančeska), <i>obicay</i> (= običaj), <i>Vincenze</i> (= Vinčence), <i>Wincenza</i> (= Winčenca)
	<ç>	<i>çase</i> (= ča se), <i>çinni</i> (= čini), <i>çovik</i> (= čovik), <i>çuddo</i> (= čudo), <i>çudesza</i> (= čudesza), <i>çudnovata</i> (= čudnovata), <i>çutichiette</i> (= čuti čete), <i>diçiza</i> (= dičica), <i>giednoç</i> (= jednoč), <i>muçna</i> (= mučna), <i>odluçi</i> (= odlučiti), <i>peçom</i> (= pećom), <i>zaç</i> (= zač)
	<çç>	<i>naoççi</i> (= na oči), <i>oççi</i> (= oči), <i>oççitto</i> (= očitito), <i>oççiuh</i> (= očijuh), <i>peççu</i> (= peću), <i>poçça</i> (= poča), <i>reççe</i> (= reče), <i>reççemu</i> (= reče

		mu), <i>reççene</i> (= rečene), <i>riççi</i> (= riči), <i>reççeyoi</i> (= reče joj), <i>uççini</i> (= učini), <i>uççinia</i> (= učinija), <i>uççinitti</i> (= učiniti), <i>uteççe</i> (= uteče)
/ć/	<ch>	<i>branechi</i> (= braneći), <i>dayuchimu</i> (= dajući mu), <i>dilechise</i> (= dileći se), <i>Fratrich</i> (= fratrić), <i>mladich</i> (= mladić), <i>mochi</i> (= moći), <i>nastoyechi</i> (= nastojeći), <i>nemochnika</i> (= nemoćnika), <i>nemochnici</i> (= nemoćnici), <i>nemochnikov</i> (= nemoćnikov), <i>nesriichni</i> (= nesrićni), <i>opchiti</i> (= općiti), <i>pijuchiga</i> (= pijući ga), <i>pomoch</i> (= pomoć), <i>rechi</i> (= reći), <i>vechma</i> (= većma), <i>xudechi</i> (= žudeći)
	<chi>	<i>brachio</i> (= braćo), <i>çichia</i> (= čića), <i>çutichiette</i> (= čuti ćete), <i>dachieç</i> (= da ćeš), <i>ditichiak</i> (= ditićak), <i>giachianti</i> (= ja ća ti), <i>godijchie</i> (= godišće), <i>kuchia</i> (= kuća), <i>mladichiem</i> (= mladićem), <i>nemochian</i> (= nemoćan), <i>odichiu</i> (= odiću), <i>plechia</i> (= pleća), <i>poçvechiena</i> (= posvećena), <i>proçchiegne</i> (= prošćenje), <i>smuchienu</i> (= smućenu), <i>tisuchia</i> (= tisuća), <i>zfi chia</i> (= cfića)
	<cchi>	<i>nay vecchie</i> (= najveće), <i>vecchia</i> (= veća)
/d/	<d>	<i>diçiza</i> (= dićica), <i>dostojnabi</i> (= dostojna bi), <i>dozvaga</i> (= dozva ga), <i>ondachiemo</i> (= onda ćemo), <i>podloxio</i> (= podložio)
	<dd>	<i>budde</i> (= bude), <i>çuddo</i> (= čudo), <i>izvaddi</i> (= izvadi), <i>kadda</i> (= kada), <i>padde</i> (= pade), <i>rodda</i> (= roda), <i>tadda</i> (= tada), <i>viddi</i> (= vidi), <i>viddia</i> (= vidija), <i>viddimo</i> (= vidimo), <i>vidditti</i> (= viditi)
/đ/	<di>	<i>Diaval</i> (= đaval), <i>Diavalske</i> (= đavalske), <i>Diavlom</i> (= đavlom)
/f/	<f>	<i>Fago</i> , <i>Ferdinando</i> , <i>Fiorenze</i> (= Fijorence), <i>Frane</i> , <i>sfratri</i> (= s fratri), <i>sfeger</i> (= sfejter), <i>sfit</i>
	<ff>	<i>Affrici</i> (= Africi), <i>Affriku</i> (= Afriku), <i>officij</i> (= oficij), <i>officia</i> (= oficija), <i>uffaju</i> (= ufaju)
/g/	<g>	<i>Bogu</i> , <i>Bogom</i> , <i>drugo</i> , <i>govoritti</i> (= govoriti), <i>grozdjem</i> , <i>gubavzem</i> (= gubavcem), <i>hochiega</i> (= hoće ga), <i>pijuchiga</i> (= pijući ga)
	<gh>	<i>Bogh</i> (= Bog), <i>draghi</i> (= dragi), <i>drughi</i> (= drugi), <i>mnoghe</i> (= mnoge), <i>moghli</i> (= mogli), <i>noghu</i> (= nogu), <i>pobighnu</i> (= pobignu), <i>poghibili</i> (= pogibili), <i>slughe</i> (= sluge), <i>snogh</i> (=s nog)
/h/	<h>	<i>dillovaho</i> (= dilovaho), <i>Duh</i> , <i>grihov</i> , <i>hotise</i> (= hoti se), <i>nahodechise</i> (= nahodeći se), <i>varhu</i>

/j/	<g>	<i>dogti</i> (= dojtí), <i>kogih</i> (= kojih), <i>nagti</i> (= najti), <i>negiduchi</i> (= ne jidući), <i>nestogi</i> (= ne stoji), <i>sfogi</i> (= sfoji), <i>skogim</i> (= s kojim) <i>virnige</i> (= virnije), <i>zaftobogih</i> (= zaštobo jih)
	<gi>	<i>bogiatti</i> (= bojati), <i>bogiu</i> (= boju), <i>giamu</i> (= jamu), <i>Giauvla</i> (= Jauvla), <i>gie</i> (= je), <i>giednu</i> (= jednu), <i>Gierolim</i> (= Jerolim), <i>Gieruzolima</i> (= Jeruzolima), <i>giofchie</i> (= jošće), <i>giudina</i> (= judina), <i>gizbinu</i> (= jizbinu)
	<j>	<i>blagosloviju</i> (= blagoslovi ju), <i>dojde</i> , <i>gdije</i> (= gdi je), <i>hodjafce</i> (= hodjaše), <i>izajdu</i> , <i>jedan</i> , <i>jest</i> , <i>koj</i> , <i>kojagaje</i> (= koja ga je), <i>odrišcenje</i> (= odrišen'je), <i>ondije</i> (= ondi je), <i>pedipsanja</i> (= pedipsan'ja), <i>postavijoj</i> (= postavi joj), <i>proffitglienje</i> (= proffitljen'je), <i>zlamenje</i> (= zlamen'je)
	<i>	<i>sfoi</i> (= sfoj)
	<Ø>	<i>bia</i> (= bija), <i>buduchiojse</i> (= budući joj se), <i>gdie</i> (= gdi je), <i>Gospoi</i> (= gospoji), <i>govorechioj</i> (= govoreći joj), <i>hotiahu</i> (= hotijahu), <i>Illia</i> (= Ilija), <i>izpovidia</i> (= izpovidija), <i>kolimbrie</i> (= kolimbrije), <i>Maria</i> (= Marija), <i>Marie</i> (= Marije), <i>meu</i> (= meju), <i>niedan</i> (= nijedan), <i>Noviziata</i> (= novicijata), <i>officia</i> (= oficija), <i>potribnotie</i> (= potribno ti je), <i>povratiu</i> (= povrati ju), <i>pria</i> (= prija), <i>prominia uboice</i> (= ubojice), <i>utopia</i> (= utopija), <i>ficiliu</i> (= Siciliju), <i>vapiahu</i> (= vapijahu), <i>viddia</i> (= vidija)
	<y>	<i>Boxanstvenoy</i> (= Božanstvenoj), <i>yedan</i> (= jedan), <i>istoy</i> (= istoj), <i>karfťyanin</i> (= karstjanin), <i>Moystir</i> (= mojstir), <i>nay zapadgnih</i> (= najzapadnjih), <i>nastoyechi</i> (= nastojeći), <i>poyde</i> (= pojde), <i>pohodyenya</i> (= pohodjenja), <i>pomankanye</i> (= pomankan'je), <i>ponixenyem</i> (= ponižen'jem), <i>sagradyena</i> (= sagrađjena), <i>flavnoy</i> (= Slavnoj), <i>fctenye</i> (= šten'je), <i>uzdaymo</i> (= uzdajmo), <i>zdopusčienyem</i> (= z dopušćen'jem)
/k/	<c>	<i>Crixa</i> (= Križa)
	<ch>	<i>sfachi</i> (= sfaki)

	<k>	<i>kakomu</i> (= kako mu), <i>kankar</i> , <i>kojse</i> (= koj se), <i>kolimbrie</i> (= kolimbrije), <i>kraglieftva</i> (= kraljestva), <i>kudjaſce</i> (= kudjaše), <i>ſakramenat</i> (= sakramenat)
/l/	<l>	<i>blaxeni</i> (= blaženi), <i>Diaval</i> (= đaval), <i>dilechise</i> (= dileći se), <i>mladich</i> (= mladić), <i>moghli</i> (= mogli), <i>Portugala</i> , <i>ſlavnoy</i> (= Slavnoj), <i>usilovan</i>
	<ll>	<i>alli</i> (= ali), <i>Bonullo</i> (= Bonulo), <i>dalli</i> (= dali), <i>dilla</i> (= dila), <i>dilluje</i> (= diluje), <i>hotilli</i> (= hotili), <i>Illia</i> (= Ilija), <i>mallo</i> (= malo), <i>molli</i> (= moli), <i>nosilla</i> (= nosila), <i>Portugalla</i> (= Portugala), <i>postavilli</i> (= postavili), <i>sellu</i> (= selu), <i>velle</i> (=vele), <i>vellekrat</i> (= velekrat), <i>velliku</i> (= veliku), <i>zdille</i> (= zdile)
/l/	<gl>	<i>dobrovogľno</i> (= dobrovoljno), <i>gľibavgliu</i> (= ljubavlju), <i>kragľevini</i> (= kraljevini), <i>kragľiza</i> (= kraljica), <i>naučitegl</i> (= naučitelj), <i>nevogľnik</i> (= nevoljnik), <i>nepriategl</i> (= neprijatelj), <i>priategl</i> (= prijatelj), <i>roditeglĭh</i> (= roditeljih), <i>vogľi</i> (= volji)
	<gli>	<i>Bugľione</i> (= Buljone), <i>čegľiad</i> (= čeljad), <i>gľibavgliu</i> (= ljubavlju), <i>gľiubi</i> (= ljubi), <i>gľiudih</i> (= ljudih), <i>hagľie</i> (= halje), <i>korabgľion</i> (= korabljon), <i>kragľieftva</i> (= kraljestva), <i>Nedigľie</i> (= nedilje), <i>nevogľiah</i> (= nevoljah), <i>odigľievaſce</i> (= odiljevaše), <i>opgľieni</i> (= opljeni), <i>ſpasitegľia</i> (= Spasitelj), <i>udigľie</i> (= udilje), <i>vogľie</i> (= volje), <i>xegľia</i> (= želja), <i>xegľiaſce</i> (= željaše), <i>zdravgľie</i> (= zdravlje)
/m/	<m>	<i>kojesam</i> (= koje sam), <i>damu</i> (= da mu), <i>vechma</i> (= većma), <i>Maria</i> (= Marija), <i>Mempolieri</i> (= Mempolijeri), <i>molitve</i>
/n/	<n>	<i>kanonizan</i> , <i>najdese</i> (= najde se), <i>nauku</i> , <i>nevolgnik</i> (= nevoljnik), <i>xena</i> (= žena)
	<nn>	<i>menne</i> (= mene), <i>onni</i> (= oni), <i>ranne</i> (= rane), <i>xenna</i> (= žena)
/ń/	<gn>	<i>gne</i> (= nje), <i>gnegovih</i> (= njegovih), <i>gnih</i> (= njih), <i>gnihove</i> (= njihovih), <i>magne</i> (= manje), <i>nagn</i> (= na nj), <i>nay zapadgnih</i> (= najzapadnjih), <i>odpuſtignaka</i> (= od pustinjaka), <i>progognſtvom</i> (= progonjstvom), <i>puſtignak</i> (= pustinjak), <i>puſtigni</i> (= pustinji), <i>ragnahu</i> (= ranjahu), <i>Romagne</i> (= Romanje), <i>ſpagne</i> (= Španje), <i>ſumgniti</i> (= sumnjiti)

	<gni>	<i>gnie</i> (= nje), <i>gniegovo</i> (= njegovo), <i>gniegovom</i> (= njegovom), <i>gniemu</i> (= njemu), <i>izprofegniu</i> (= izprošenju), <i>magnie</i> (= manje) <i>načignieno</i> (= načinjeno), <i>napugnieni</i> (= napunjeni), <i>xalofgniaak</i> (= žalošnjak), <i>zagniu</i> (= za nju)
	<ng>	<i>govorengi</i> (= govorenji), <i>nastoyange</i> (= nastojanje), <i>pripovidangi</i> (= pripovidanji), <i>zlamenge</i> (= zlamenje)
/p/	<p>	<i>kripostnimi</i> , <i>pineze</i> , <i>poklega</i> (= pokle ga), <i>ponixeno</i> (= poniženo), <i>pripovidayuchi</i> (= pripovidajući), <i>procigneno</i> (= procinjeno)
	<pp>	<i>Europpe</i> (= Europe)
/r/	<r>	<i>Karstu</i> (= karstu), <i>Redovnik</i> (= redovnik), <i>srozmi</i> (= s rozmi), <i>vurachiayuchise</i> (= vuraćajući se), <i>zдобре</i> (= z dobre),
	<rr>	<i>Ferrare</i> (= Ferare), <i>gorra</i> (= gora), <i>karra</i> (= kara), <i>morre</i> (= more), <i>pokorre</i> (= pokore), <i>pokorru</i> (= pokoru), <i>virrovati</i> (= virovati), <i>virru</i> (= viru)
/s/	<s>	<i>koristan</i> , <i>moystiru</i> (= mojstiru), <i>spasenya</i> (= spasen'ja), <i>starišfina</i> (= starišina), <i>usilovase</i> (= usilova se)
	<j>	<i>Francefko</i> (= Frančesko), <i>kraglieftva</i> (= kraljestva), <i>puftignak</i> (= pustinjak), <i>rafkofce</i> (= raskoš), <i>flavnoy</i> (= Slavnoj), <i>sesto</i> (= šesto), <i>ffitlofchiu</i> (= sfitlošču), <i>foldate</i> (= soldate), <i>spasiteglia</i> (= Spasitelja), <i>suprotivfchine</i> (= suprotivščine)
/š/	<j>	<i>godifce</i> (= godišće), <i>hochief</i> (= hoćeš), <i>kaxef</i> (= kažeš), <i>mnoftva</i> (= mnoštva), <i>moref</i> (= moreš), <i>razmisglianya</i> (= razmišljan'ja), <i>sesto</i> (= šesto), <i>sesnajest</i> (= šestajest), <i>spagne</i> (= Španje), <i>stafe</i> (= staše), <i>fchiapom</i> (= šćapom), <i>suprotivfchine</i> (= suprotivščine), <i>slifchiem</i> (= s liščem), <i>uskriřitegliu</i> (= uskriřitelju), <i>znaf</i> (= znaš)
	<fs>	<i>Ařsixu</i> (= Ařižu), <i>restifse</i> (= restiše), <i>skruřseno</i> (= skruřeno), <i>stariřsina</i> (= stariřina), <i>vslifsa</i> (= usliřa)
	<fc>	<i>bifce</i> (= biše), <i>budefc</i> (= budeř), <i>nastoyafce</i> (= nastojaše), <i>poznavafce</i> (= poznavawe), <i>pridořce</i> (= pridoře), <i>sahragnivafce</i> (= sahranjivaše), <i>řtenye</i> (= řten'je), <i>ffitlofchiu</i> (= sfitlošču), <i>trudyafcese</i> (= trudjaše se), <i>uskriřciga</i> (= uskriři ga), <i>uzeřcemu</i> (= uzeře mu), <i>vazeřcemu</i> (= vazeře mu), <i>vidiřc</i> (= vidiř)

/t/	<t>	<i>eto, pohoditi, stojechi</i> (= stojeći), <i>toliko, trudyafcese</i> (= trudjaše se), <i>ubitih</i> (= ubit ih)
	<tt>	<i>bitti</i> (= biti), <i>blagovatti</i> (= blagovati), <i>bogiatti</i> (= bojati), <i>bratta</i> (= brata), <i>çettiri</i> (= četiri), <i>çutichiette</i> (= čuti ćete) <i>etto</i> (= eto), <i>govoritti</i> (= govoriti), <i>hottilli</i> (= hotili), <i>izgubitti</i> (= izgubiti), <i>kantatti</i> (= kantati), <i>Matti</i> (= mati), <i>obrachiatti</i> (= obraćati), <i>oççitto</i> (= očitno), <i>odolitti</i> (= odoliti), <i>pogubitti</i> (= pogubiti), <i>pohoditti</i> (= pohoditi), <i>psovatti</i> (= psovati), <i>ratti</i> (= rati), <i>razumitti</i> (= razumiti), <i>remette</i> (= remete), <i>sitti</i> (= siti), <i>vidditti</i> (= viditi), <i>znatti</i> (= znati)
/v/	<v>	<i>dogovarajuchise</i> (= dogovarajući se), <i>Gvardian</i> (= gvardijan), <i>vapiahu</i> (= vapijahu), <i>vellekrat</i> (= velekrat), <i>videchi</i> (= videći), <i>vrimena</i>
	<w>	Wincenza (= Vinčenca)
/z/	<z>	<i>izvarsiito, utizatise</i> (= utizati se), <i>zatomu</i> (= zato mu), <i>zdille</i> (= zdile), <i>zdruxise</i> (= združi se), <i>zgodise</i> (= zgodi se)
/ž/	<x>	<i>brixna</i> (= brižna), <i>daxd</i> (= dažd), <i>kaxef</i> (= kažeš), <i>lax</i> (= laž), <i>mux</i> (= muž), <i>varxega</i> (= varže ga), <i>xivju</i> (= živju), <i>xudechi</i> (= žudeći)
	<s>	<i>smul</i> (= žmul)

6. PRAVOPISNA ANALIZA

U ovome poglavlju iznose se pravopisna rješenja teksta *štenja*. Analizira se bilježenje i prisustvo interpukcijskih znakova, pisanje velikoga i maloga početnoga slova te sastavljeno i nesastavljeno pisanje.

Od interpukcijskih znakova prisutni su: točka, zarez, točka sa zarezom, dvotočka, upitnik i spojnica, a ispred (i iza) svih interpukcijskih znakova javlja se prazno mjesto.

Točka dolazi nakon svake rečenice te se najčešće označava zatamnjanim trokutićem: *Da paka odgovori nevoglnik , giachiati virovati Otçe onada , kada moja mazga pokle budde stala tri dni negiduchi , i da ona ukaxe zlamenge virovatichiu ▲*. Točka dolazi i nakon naslova *štenja*

što pokazuje na to da se i on smatrao zasebnom rečenicom: *Poçimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova*▲.

Znak za točku (.) dolazi nakon oznake za početak drugoga štenja: *fctenye Drugo* . te u latinskoj frazi na kraju teksta: *Amen . Tu autem Domine : miserere nobis . Deo gratiaf* .

Osim što se zarezom u rečenici odvajaju pojedine riječi, rečenični dijelovi te surečenice, zarez se gotovo uvijek piše ispred sastavnoga veznika *i*: *V' istomu Gradu od Rimini pripovidayuchi Anton ffeti yednomu nevirniku , koj bijce varlo usilan , i kaxuchimu ffetaz kakose topgliafce ù giamu paklenu , i kakoye çuddo na Gospodinu izgubitti yednu dufcu, i da ù slavnomu, i priçistomu sakramentu Isusovu yest istini , i pravi Isus Bogh, i çovik , i tako virug (...), a ispušten je na mjestu: Ferdinando takose zoviſce i nebuduchi prominia ime stechi onde (...).*

Zarez se uvijek piše i ispred suprotnoga veznika *nego*: *iska prominiti ne red ffeti , ni odichiu , nego misto*. Zabilježena je i ispred zaključnoga veznika *zato*: *Restiſse svaki dan ù gniemu xeglia od muçenya , zato stariſsina za nedoytimu na magnie dopustimu poyti ù Affriku*.

Zarez najčešće dolazi i ispred veznika *dalli*. Tu treba napomenuti da je riječ o suprotnom vezniku *ali*, kojem je predmetnut fonem /d/: (...) *ista noga ima pripilati , dalli xalosni mladich upamti priliku f. Antona poçeju celivati , i skruſseno molitti da ga pomoxe, no na pojedinim mjestima zabilježena je točka sa zarezom ispred veznika dalli koja ovdje ima funkciju zareza: znadiſce velle dobro koyeye bilo gniegovo nastoyange u moystiru : dalli ffeti Anton bi usilovan poçeti gniegovo govorenje riçmi i razlozi kripostnimi*.

Zarez u većini slučajeva dolazi ispred suprotnoga veznika *a*: *virni karfchiani poçeſce plakati, a opaki nevirnik obratise na pravu virru, međutim pojavljuje se i dvotočka koja ima funkciju zareza (samo jednom): koji nosafce glase da gnie fin bijce ubiven zaç oçittah lax biſe : a to bijce Diaval Pakleni*.

Na trima mjestima interpukcijski su znakovi izostavljeni pred veznikom *a*: *da sluxe Bogu iztinomu a ne giauvlu ; i pripovidajuchi f. Otac koliko vechie mogaſce , dalli oni niſta nehayahu; zaſctobo vidjahu da moguſtvo Boxje ozdravgliaſce ſfe nemochnike a navlastito ki dohodjahu pohoditti Oltar f. Antona; ù oni ças çuse straſni glas ù ajeru , otarghnu se konop a on sta dolli zdrav*.

Također se i vokativi odvajaju zarezom: *O pogliubgliena brachio , i u vike blaxeni ſinci, ili točkom sa zarezom: Gliubavi od f. Mira ; Protivniçe taſchie ovoga ffita*.

Dvotočka se javlja pred upravnim govorom: *koja čuvši rečće: Boxe koj vidišc i znaš sfaka izvadimu ovu krivu misa* te autor se nigdje ne koristi navodnim znakovima pri bilježenju upravnoga govora, jedino se poslužio zarezima na mjestima gdje je upravni govor umetnut u rečenicu: *i rečće glasom velikim , xivi f. Antone xivi , paka ti mladich dofsavfi (...)* ili: *obrativscise Don Ferdinando k' tomu Redovniku , i rečćemu svelikim ponixenyem , kada budešc çutti govoritti da sam ja ffet , dachiešc na to veliku falu Bogu.*

Ne bilježi se znak za uskličnik, ali umjesto njega autor je podcrtao one dijelove teksta koje je trebalo afektirati: *i odgovor imašce da je istina , i tako uxgašcese vechma gliubavi Boxjoj▲*

Ponegdje je u tekstu zabilježen znak za upitnik: ispred upravnoga govora: *eto f. Anton uskrišsi ga govorechi mu ? Antone , Antone , ustani se , i buduchi ga dovea na put* te umjesto uskličnika da bi se naznačilo mjesto koje je trebalo dodatno naglasiti tj. afektirati tijekom obnašanja svete mise: *tako i ti menne oslobodi od proklestva ù kojese upa çichia moj grihov , i molise zame ?* ili *rečće prid sudcem , nie dostojno , ni pravo da Çovik koji nije sagrišsio da umre ?.*

Prisutan je i znak (:&:) za dulju pauzu tijekom čitanja te za kraj prvoga štenja: *Tu autem Dne :&:.*

Velikim početnim slovom napisane su sve riječi u naslovu štenja osim imenice život te prijedloga *od: Poçimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova ▲*, kao i početak svake nove rečenice: (...) *kogihu bihu otrovali ▲ Videchi ffeti Anton koj kako drughi Illia za velliku gliubav (...)*. Da se leksem život piše malim početnim slovom, zaključujemo zbog detaljne grafijske analize. Fonem /ž/ pri pisanju riječi koje počinju malim početnim slovom zabilježen je kao grafem <x>, pri pisanju velikoga početnog slova grafem sadrži malu vodoravnu crtu po sredini grafema kao što je u primjeru: *Xena stojechi u velikoj tuži priporučevasce Bogu i odluču poyti nagti f. Antona, i pokle pria blagoslov po ispovidi , priporuçimuse s'krusceno da moli Gospodina Boga zagniu , i pokle xena porodi , ffeti Otacz zagniu çignasce molitve Bogu (...)*.

Velikim početnim slovom piše se: a) leksem Bog i pridjevi izvedeni iz toga leksema; b) zamjenske riječi za Boga, Isusa i Djevicu Mariju; c) kršćanske osobe i ostali biblijski likovi; d) toponimi i ktetici; e) duhovne i svjetovne titule, a uz njih i ostali pojmovi s odlikom svetosti; f) osobna imena i prezimena; g) ostale riječi (imenice i pridjevi s istaknutim značenjem).

Zanimljivo je i to što se neke opće imenice pišu velikim početnim slovom onda kada se zna točno na koje se mjesto, osobu ili lokalitet odnose, npr. u rečenici *V' istome Gradu jedna xena*

bogogliubna f. Antona dobrovoglno slufafce ga i ostale Fratre (...) imenica *grad* piše se velikim početnim slovom iz razloga što se zna na koji se grad referira, a to se doznaje iz rečenice koja joj prethodi: (...) *kada pripovidaſce ù mistu kojese zove Mempolieri, i onde buduchi naučitegl (...)*. Pri pisanju toponima autor se uvijek poslužio konstrukcijama *grad* + naziv grada ili rijeka + naziv rijeke, gdje se leksem *grad* te *rijeka* uvijek pišu velikim početnim slovom: *ù Gradu od Rimini* ili *Rike Adice*. Jedina je iznimka konstrukcija država + ime države: *darxave od Romagne*, gdje se opći leksem piše malim početnim slovom. S obzirom na autorovu dosljednost pri pisanju ostalih toponima koji dolaze s navedenim konstrukcijama, ponovno možemo pretpostaviti kako se radi o slučajnome propustu.

Također, pridjev *sveti* uvijek se piše velikim početnim slovom ako dolazi u antepoziciji: *ſfeti Anton*, kao i njegova kratica: *f.^a Lucia*, a u postpoziciji uz ime sveca piše se malim početnim slovom: *Anton ſfeti*. Potrebno je napomenuti kako autor nije uvijek dosljedan pri pisanju ostalih značenjski istaknutih pridjeva pa tako je zapisano: *prislavne Divicze Marie, slavnoj Diviczi Marij*, ali i *ſlavne Divicze Marie, Prislavni ſfeti ſakramenat*.

U hrvatskome standardnom jeziku leksem *crkva* piše se velikim početnim slovom kada označava vjersku zajednicu, a malim početnim slovom kada označava građevinu. Izučavajući sadržaj teksta uočeno je kako se leksem *crkva* spominje samo u kontekstu građevine, a autor ga ponekad bilježi malim, a ponekad velikim početnim slovom: *jest jedna Crikva izvarstito ſagradyena* ili *blizu te czrikve jest Tilo Sfetoga Wincenza Mučenika*.

Preglednosti radi, slijedi tablica s primjerima pisanja velikoga početnog slova. Primjeri će biti razvrstani prema pripadajućim kategorijama.

Tablica 3. Primjeri riječi koje se u knjižici *Poçimgne ſctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova* pišu velikim početnim slovom

Kategorija	Primjer(i)
Bog i izvedeni pridjevi iz navedenoga leksema (u svim padežnim oblicima)	<i>Boga, Bogh, Boxanstvenoy (= božanstvenoj), Boxyemu</i>
zamjenske riječi za Boga, Isusa i Djevicu Mariju	<i>Gospode, Gospodin, Gospodina, Gospodina Ifuſa Ifukarsta, prislavne Divicze Marie, Mayke Boxye, ſina, ſlavnoy Diviczi Marij, ſpasiteglia, ſtvoriteglia, Vikuviçgnie</i>

<p>kršćanske osobe i ostali biblijski likovi</p>	<p><i>Davidov, Ferdinando, Pape Gargura Devetoga</i> (= pape Gargura Devetoga)²⁹, <i>Proroka Kraglia Davida</i> (= proroka kralja Davida), <i>f. Dominiga, f.^a Lucia, f.^{te} Klare, ffetoga Pauvla</i></p>
<p>toponimi (ojkonimi i hidronimi) i ktetici</p>	<p><i>Affriku, Afsixu Gradu od Umbrie u Italij</i> (= Ašizu gradu od Umbrije u Italij), <i>Europpe, Franzu, Italia, Italianski</i> (= italijanski), <i>Maroku Gradu</i> (= Maroku gradu), <i>Mempolieri, Padvi, Poglavitomu Gradu od Lisbone</i> (= poglavitomu gradu od Lisbone), <i>Portugala, Rike Adice</i> (= rike Adiće), <i>Romagne, ù Gradu Lemonicief</i> (= u gradu Lemoniciješ), <i>ù Gradu od Ferrare</i> (= u gradu od Ferare), <i>ù Gradu od Fiorenze</i> (= u gradu od Fijorence), <i>ù Gradu od Forli</i> (= u gradu od Forli), <i>ù Gradu od Rimini</i> (= u gradu od Rimini), <i>ù Gradu od fpoleta</i> (= u gradu od Spoleta), <i>ù Gradu od Tosckane</i> (= u gradu od Toškane), <i>ù Lisboni Gosposkomu Gradu</i> (= u Lisboni gosposkomu gradu), <i>ù Muranu od Mnetak</i></p>
<p>duhovne i svjetovne titule, pojmovi koji imaju odliku svetosti</p>	<p><i>Alleluja</i> (= aleluja), <i>Angelsku</i> (= anjelsku), <i>Crikva</i> (= crikva), <i>Crixa</i> (= križa), <i>Fratar</i> (= fratar), <i>Fratar male Bratchie</i> (= fratar male bratće), <i>Gvardian</i> (= gvardijan), <i>Misu</i> (= misu), <i>Moystir od Reda kanunikov Regularih ffetoga Augustina</i> (= mojstir od reda kanunikov regularih sfetoga Augustina), <i>Nauçitegliu</i> (= naučitelju), <i>Nebeskomu</i> (= nebeskomu), <i>Nediglie</i> (= nedilje), <i>Noviziata</i> (= novicijata), <i>Otca ffetoga Antona</i> (= otca sfetoga Antona), <i>Pripovidavcza</i> (= pripovidavca), <i>Pulpitu</i> (= pulpitu), <i>Raj</i> (= raj), <i>Red ffetoga Otcza Francejka</i> (= red sfetoga otca Frančeska), <i>Redovniku</i> (= redovniku), <i>fakramenat</i> (= sakramenat), <i>ffeti Krix</i> (= sfeti križ), <i>ffetoga Pisma, ffetosti</i> (= sfetosti), <i>ffitlost</i> (= sfitlost), <i>fvetaz</i> (= svetac), <i>Tilo</i></p>

²⁹ U hrvatskome standradnom jeziku kada uz naziv vjerskoga poglavara stoji osobno ime, tada je naziv pravilno pisati malim slovom.

	<i>ffetoga Wincenza Mučenika</i> (= tilo svetoga Vinčenca Mučenika), <i>Virru</i> (= viru)
osobna imena i prezimena	<i>Anna Maria Fiorini, Bonullo, Dominik Bolognes, Frane Vernako, Frane Vilego, Leonardo Krinis, Maria Orsola Tefsari, Martin Buglione, Maria, Matty Ragini</i>
ostale imenice i pridjevi (značenjski istaknute riječi)	<i>Diaval Pakleni</i> (= đaval pakleni), <i>Diavalske</i> (= đavalske), <i>Divojkom</i> (= divojkom), <i>Giauvla</i> (= Jauvla), <i>Gospodar</i> (= gospodar), <i>Gospodičich</i> (= gospodičić), <i>Gospoj</i> (= gospoj), <i>Gradjani</i> (= gradjani), <i>Laik</i> (= laik), <i>Lav</i> (= lav), <i>Mater</i> (= mater), <i>Ministru</i> (= ministru), <i>Miseczi</i> (= miseci), <i>Perivoy</i> (= perivoj), <i>funce</i> (= sunce) ³⁰

Sastavljeno se pišu enklitike (glagolske i zamjeničke), proklitike ako su: prijedlog *s* ili *z*, veznik *da* ako ga slijedi zamjenička ili glagolska enklitika, čestica *ne*. Autor sastavljeno bilježi i priloge: *dvakrat, trikrat, vellekrat, giofchie* te prefiks /pre-/ i osnove tvorenicama, odnosno prefiks /pri-/ s obzirom na ikavski refleks *jata*: *priporučevasce, prislavne, pri/trafcen* i sl. Sastavljeno se bilježi i prefiks /ne-/ za primjere: *nesklad, neskladih, nesrichni* (= nesrićni), *nevojničnik* (= nevoljničnik).

Veznik *i* uvijek se piše nesastavljeno, neovisno o vrsti riječi koja se nalazi iza njega, s tim da u jednome primjeru zapisano je *itako* (= i tako), gdje se piše sastavljeno. S obzirom na dosljednost u zapisivanju, može se pretpostaviti da se radi o slučajnome propustu. Isto se može pretpostaviti i za dva primjera – *natleh* (= na tleh) i *zastolom* (= za stolom) da je pak samo riječ o pukome propustu autora.

Preglednosti radi, primjeri sastavljenoga pisanja navedenih enklitika i proklitika zabilježeni su u **Tablici 4**.

³⁰ U hrvatskome standardnom jeziku leksem *sunce* piše se velikim početnim slovom jedino kada označava planet, odnosno zvijezdu. U ovome primjeru radi se o afektonimu (*funce xarko od Padve*).

Tablica 4. Primjeri sastavljenoga pisanja u knjižici *Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova*

Kategorija 1.	Kategorija 2.	Podkategorija	Primjeri
enklitike	glagolske		<i>dogovarayuchise</i> (= dogovarajući se), <i>dvighnuse</i> (= dvignu se), <i>kojsu</i> (= koj su), <i>mukaje</i> (= muka je), <i>porodise</i> (= porodi se), <i>takose</i> (= tako se), <i>trudya/cese</i> (= trudjaše se), <i>utizatise</i> (= utizati se), <i>zgodise</i> (= zgoditi se)
	zamjeničke		<i>bimu</i> (= bi mu), <i>dayuchimu</i> (= dajući mu), <i>kakomu</i> (= kako mu), <i>kojga</i> (= koj ga), <i>mochiga</i> (= moći ga), <i>pijuchiga</i> (= pijući ga), <i>zabragneva/cskoj</i> (= zabranjevaše joj), <i>zagniu</i> (= za nju), <i>zapovidamti</i> (= zapovidam ti), <i>zatomu</i> (= zato mu), <i>zazvayu</i> (= zazva ju)
proklitike	prijedlozi	<i>s (sa)/z</i>	<i>sasvom</i> (= sa svom), <i>sjednim</i> (= s jednim), <i>skogim</i> (= s kojim), <i>slijchiem</i> (= s liščem), <i>smogujstvom</i> (= s mogujstvom), <i>smolitvami</i> (= s molitvami), <i>sonom</i> (= s onom), <i>zbalotama</i> (= z balotama), <i>zbiskupom</i> (= z biskupom)
	veznik	<i>da</i> (ako ga slijedi enklitika)	<i>dabi</i> (= da bi), <i>dachie/c</i> (= da ćeš), <i>dage</i> (= da je), <i>damu</i> (= da mu), <i>dase</i> (= da se)
	čestica	negacija <i>ne</i>	<i>nebimu</i> (= ne bi mu), <i>nebi/c</i> (= ne biše), <i>negiduchi</i> (= ne jidući), <i>nehaja/cese</i> (= ne hajaše se), <i>nekaxuchi</i> (= ne kažući), <i>nemogahu</i> (= ne mogahu), <i>nestogi</i> (= ne stoji)

Autor u tekstu *štenja* superlative pridjeva bilježi nesastavljeno: *nay zapadgnih* (= najzapadnjih) te *nay lipsci* (= najlipši). Osim toga, nesastavljeno se pišu svi ostali prijedlozi³¹ (izuzevši već spomenuti *s(a)/z*), negacija *ni* te veznik *da* ako ga ne slijedi enklitika. Zanimljivo je i to da se veznik *premda* piše nesastavljeno: *i prem da nebiſce sasvim ozdravio* (= i premda ne biše sasvim ozdravio). U tekstu *štenja* zabilježeni su *s'* i *k'* gdje apostrof predstavlja oznaku za bjelinu, prazno mjesto, odnosno nesastavljeno pisanje. Isto vrijedi i za negaciju *ne*.

Preglednosti radi, primjeri nesastavljenoga pisanja navedenih enklitika i proklitika zabilježeni su u **Tablici 5**.

Tablica 5. Primjeri nesastavljenoga pisanja u knjižici *Poçimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova*

Kategorija 1.	Kategorija 2.	Podkategorija	Primjer(i)
proklitike	prijedlozi	<i>brez</i> (bez)	<i>brez dospitka</i>
		do	<i>do mallo</i> (= do malo)
		<i>iz</i>	<i>iz nidar, iz puſsak</i> (= iz pušak)
		<i>k'</i>	<i>k' sebbi</i> (= k sebi)
		<i>meu</i>	<i>meu sfoje</i> (= meju sfoje), <i>meu sobom</i> (= meju sobom)
		<i>na</i>	<i>na grihe, na pokorru</i> (= na pokoru), <i>na priliku</i>
		<i>od</i>	<i>od mora, od pokorre</i> (= od pokore), <i>od rike</i>
		<i>po</i>	<i>po çudnovatom</i> (= po čudnovatom), <i>po milosti</i>
		<i>prid</i>	<i>prid Bogom, prid sfimi</i>
		<i>s'</i>	<i>s' Bogom, s' priategliem</i> (= s prijateljem)
		<i>ù</i> (u)	<i>ù Gradu, ù kuchiu</i> (= u kuću)

³¹ Vidi **Tablicu 5**.

	čestice	<i>za</i>	<i>za gliubav</i> (= za ljubav), <i>za vidditti</i> (= za viditi)
		negacija <i>ni</i>	<i>ni odichiu</i> (= ni odiću), <i>ni ovo</i>
	veznici	negacija <i>ne</i>	<i>ne' bogiu</i> (= ne boju), <i>ne' magne</i> (= ne manje)
		veznik <i>da</i> (ako ga ne slijedi enklitika)	<i>da nitkor</i> , <i>da nevirnici</i> , <i>da imaŕce</i> (= da imaše), <i>da niman</i>

7. JEZIČNA ANALIZA

U ovome poglavlju (i njegovim potpoglavljima) iznose se jezična „rješenja” teksta *štenja*. Analizirane su jezične značajke na četirima razinama: fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj i leksičkoj razini.

Potrebno je napomenuti da će u ovom poglavlju primjeri biti ispisani samo starom splitskom grafijom, osim u poglavlju **7.4. Leksik** u kojem se pri pisanju rječničkih natuknica koristi današnja latinična grafija.

7.1. Fonologija

U 17. i 18. stoljeću refleks *jata* (*/ě/) nije bio ujednačen pa postoje zapisi u kojima je vidljiv prijelaz *jata* u ikavsku, ikavsko-ekavsko i ekavsku realizaciju (Vigato 2013: 271). Kada se pogleda jezična povijest te realizaciju refleksa *jata* „...proučavajući fonetske i fonološke osobitosti čakavskoga hrvatskoga književnog jezika 17. i 18. stoljeća uočiti ćemo da su se neki jezični procesi završili i stabilizirali, a neki novi tek tada započeli” (Vigato 2013: 271).

U tekstu se uočava gotovo stopostotni *ikavski* refleks *jata* što ne čudi s obzirom na to da je „(...) ikavica znatno bliža katoličkome puku” (Vince 1988: 125), a u tekstu se javlja i poneki primjer s *ekavskim* refleksom *jata*.

Preglednosti radi primjeri s refleksom *jata* ispisani su u **Tablici 6**.

Tablica 6. Primjeri refleksa jata u knjižici *Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova*

Refleks jata	Primjeri
*/ě/ > /i/	<i>cignen, diliv/cise, dilla, dite, ditefće, ditichiak, Divicze, Divojčizu, Divojkom, dospiva, gdi, grihe, izpovidia, likari, Likario, misto, namirise, napridak, nay lip/ci, negiduchi, nesrichni, nevirnici, nevirnik, nevirujete, nidar, niguyuchi, nikoliko, niman, odichiu, odri/cenje, odščiena, odšice, odvitnik, ondi, podniti, Poluvirnik, povidia, prid, pridraghi, prilipa, primahu, prineseno, priporučimuse, pripovida, pripovidanye, pripovidayuchi, prislavne, Prislavni, pristupi, priztanka, procigneno, prominiti, proffitglienje, razumitti, rič, rike, ffit, sfitla, sikirizu, slip, snikimi, spoluvircimi, stari/sine, fufidi, tilo, umriti, vidiv/ci, vikovgna, vikovgni, virovati, virra, vridnost, vrime, vrimena, zapoviddimu, zavitovav/cise, zdille, zvit, zvizdo</i>
*/ě/ > /e/	<i>celivati, izkorenjivati, koren, onde, telesa</i>

U tekstu *štenja* dosljedno je provedena zamjena slogotvornoga */r̥/ skupom /-ar-/: *arvafcese, darxafce, darxave, izvarnosti, karfchiani, karvi, martvaz, martvoga, neosgvargnene, obarnuo, parsi, rasardjeni, sarcze, sardce, sfar/ci, smart, tarpiti, uzdarxise, varh, varlo, varsti, vartah, varxega, zadarxani, zarczallo*. Jedinu iznimku čine čakavski leksemi *Czrikva* i *drivo* gdje je slogotvorno */r̥/ zamijenjeno skupom /-ri-/. Potrebno je napomenuti da se leksem *crkva* bilježi i kao *Czarkva*, dakle slogotvorno /r̥/ ostvareno je skupom /-ar/.

Promjena dočetnoga /-m/ u /-n/, odnosno *adrijatizam*, fonetski je ostvaraj i provodi se u imenicama, zamjenicama, pridjevima, glagolima, brojevima i priložima. U ovome tekstu provodi se sporadično, odnosno možemo je pronaći samo u primjerima *korabgion, osandefet i osan, fa/vin*, s tim da je autor zapisao i *fa/vim*, što pokazuje na nedosljednost. Dočetno je /-m/ zadržano i u primjerima: *giednim, onim, ribam, tim, sedam, ffitm, virnim te xivinom*.

U tekstu *štenja* pojavljuje se i *rotacizam*, odnosno prijelaz fonema /ž/ u fonem /r/ u prezentskoj osnovi glagola *moći*: *more, nemore, moref*. Zabilježeni su i primjeri bez navedene promjene u prezentskoj osnovi glagola *moći*: *moxe* kao i u prezentskoj osnovi glagola *pomoći*: *pomoxe*.

Refleks prednjega nazala */ɛ/ iza palatala /j/, /č/, /ž/ jedan je od kriterija kojim se određuje radi li se o čakavskom jezičnom sustavu ako se prednji nazal reflektira u /a/. U tekstu *štenja* uočena je navedena pojava u primjerima: *poçaſce, poçça, pria, priaſce, priati*. U svim ostalim primjerima reflektirao se u /e/ iza navedenih palatala te ostalih suglasnika: *deſet, ime, Nebeskomu, poçe, ſfeti, xenna, yezik, yezikov* i sl.

Stražnji nazal */ɔ/ i slogotvorno */l/ reflektirali su se u samoglasnik /u/: *buduchi, mux, put, putnici, sruk, ſudaz, funze, suzami, tisuchia*, s tim da se za slogotvorno */l/ javlja i diftong *uo: vuol*. Navedeni se leksem javlja i bez diftonga, dakle u obliku: *vola*.

Dočetno /l/ može se pojaviti u imeničkim riječima, glagolskom pridjevu radnome (m. r. u jd.) te u unutrašnjem slogu. U tekstu *štenja* ono je zadržano samo u primjeru *Diaval* te u unutrašnjem slogu u primjeru *palak*. U kategoriji glagolskoga pridjeva radnoga muškog roda u jednini dočetno se /l/ vokaliziralo u /o/: *rekaſo, poſlaſo, pripoviſao* te u /a/: *bia, izpoviſia, oſtaſia, poſtaſia, promiſia, smutiſia, ubiſia, učiſia, viſia*, i sl., što ide u prilog štokavskome sustavu. Redukcija dočetnoga /l/ očituje se u primjerima: *çu, darxa, upa, xa*, što ide u prilog čakavskoj podlozi teksta.

Refleks praslavenskoga */d/ dao je /-j-/: *Angelſku, Goſpoj* (D jd.), a neprovođenje jotacijskih promjena najbolje se vidi u sekundarnim skupinama /-tj-/ i /-dj-/ (< tьj, dьj) koje ostaju nepromijenjene: *gradjanin, hodjaſce, karſtjanin, odhodyaſce, pohodyenya, porodyena, ſagradjena...*

Uočavaju se i nepromijenjeni skupovi /-jt/ i /-jd-/ u infinitivu i prezentu prefiguriranih glagola: *dogti, dojde, nagti, najdeſe, pojdi, poyti*. Dakle, u navedenim primjerima ne provodi se jotacija.

Pojava palatalizacije ispred prednjojezičnoga samoglasnika /i/ ogleda se u primjeru *pokgliſaru* gdje se radi o palataliziranome izgovoru fonema /l/.

Fonem /l/ u jednome primjeru prelazi u /j/, dakle pojavljuje se depalatalizacija: *giudina*, dok se u ostalim primjerima navedeni fonem zadržava: *gliubav, gliubi, gliudih*.

Refleks praslavenskih skupina */st/ i */sk/ ostvaruje se kao /-šč-/: *baſchine, gioſchie, godiſchie, ſchiapom, ſliſchiem, Vtoçiſchie* itd., a rjeđe kao /-št-/: *poſctenje, ſctenye*. Dakle, u većoj je mjeri prisutan *ščakavizam*, što pak ide u prilog čakavskome sustavu. U prilog *ščakavizmu*, odnosno čakavskome sustavu, ide i skupina */zdj'/: *moxjani*.

U tekstu se čuvaju i stare suglasničke skupine /br-/: *brez*, /dv-/: *dvighnu, dvighnuſcemu, dvizahu, uzdvighnutiga*, /mn-/: *mnoĝe, mnox, mnoziĝ* te /pr-/: *prem da, prem, prez*. Čuvanje

stare suglasničke skupine /čl-/ ne provodi se dosljedno – zabilježeno je: *Çlovik, Çlovika*, ali i: *çovik, çovika, çoviçanskoga, çoviçansku*.

Stara suglasnička skupina */čt-/ ne čuva se, nego je ostvarena suglasničkom skupinom /št-/: *fctenye* dok je stara suglasnička skupina */vs-/ (< *vbsb) razriješana metatezom, dakle javlja se skupina /sv-/: *svaki*, ali i /sf-/: *sfake, sfakimi, ffeti, sfih* i sl.

Vokalizacija prijedloga i prefiksa /və/ nakon redukcije poluglasa javlja se kao /u/: *ù Maroku Gradu, ù Gradu od Forli, uxgafcese*, ali zapažena je i vokalizacija poluglasa /ə/ u /a/ u jakome položaju: *blagoslov, blaxeni, daan, yedan/jedan* te pojava tzv. *jake vokalnosti*: *vaze, vazmi, vazefce, vazeti, vazda*.

Fonem /f/ asimilirao se u primljenicama poput: *Affriku, Affrici, Fago, Ferdinando, Fiorenze, officij* i sl., a javlja se i u suglasničkoj skupini /sv-/, odnosno /sf-/: *sfar/ci, ffetaz, ffetoga, sfi, sfoje, sfu, sfuda* ili /cf-/: *zfichia*, s tim da postoje određene nedosljednosti pri zapisivanju istih leksema pa je tako zabilježeno: *svit* i *sfit*, *zfichia* i *zvatechi*, *svaki* i *sfaki*.

Fonem /h/ čuva se u svim pozicijama: – početnoj: *haglie, hoti, hrabreni, heretikov*, – središnjoj: *nahodechise, vadyahuse, urehom*, – dočetnoj: *gniegovih, onih, strah, verugah*. Jedine su iznimke: u suglasničkoj skupini šumnik + sonant, dakle u skupini /hv-/ gdje sonant poprima zvučnost onoga s kojim je u dodiru, dakle prelazi u frikativ /f/, a potom se fonem /h/ reducira: *fale*, na dočetu u primjeru *arvafcese* u kojemu otpada, a u primjeru *nektia/se* fonem je /h/ prešao u fonem /k/.

Protetsko /j/ zabilježeno je u akuzativu množine zamjenice za 3. glagolsko lice: *zaftobogih* te *dagih*. U ostalim primjerima javlja se početni fonem /i/: *Ijufa Ijukarsta, ima, ime, imafce, isto, istom*. U intervokalnom se položaju fonem /j/ ne ostvaruje se, odnosno bilježi se nultim fonemom <Ø>: *Illia, izpovidia, kolimbrie, Maria*.

Općejezične mijene, poput eliminacije netipičnih suglasnika na početku sloga, gdje se jedan član suglasničke skupine reducira, svojstvene su svim trima narječjima. Tipična je skupina jedino ona sa strukturom frikativ + okluziv, a netipične imaju strukturu; okluziv + afrikata, okluziv + frikativ ili spoj dvaju okluziva. U ovome tekstu ne provodi se eliminacija netipičnih suglasničkih skupina na početku sloga tako da se ostvaruje suglasnička skupina okluziv + okluziv: *gdi, gdie, gdije* te okluziv + afrikata: *pçeliza, kchi*.

Asimilacija po zvučnosti provodi se sporadično. Provodi se u prijedložnim izrazima: *zdopufchienyem, zdoobre, zdoobrim, zbiskupom, zbalotama*, na granici prefiksa i osnove: *zgorra*,

a ponegdje su zabilježeni i dvojaki primjeri: *izprosi* i *isprosi*, *izkahu* i *iska*, *iskati*, *izpovidia* i *isповidi*, *iztinitoga* i *istinito*. Asimilacija se ne provodi u primjerima: *izkoregnivati*, *iztumačiti*, *iztanoviće*. Dentali /d/ i /t/ najčešće ne ispadaju ispred afrikate /c/: *Otczu*, *sardcze*, *fudczem* te ispred afrikate /č/: *bratchie*, *napomenutchie*. Ipak je zabilježeno i *sarcze*, što ponovno pokazuje nedosljednost prilikom bilježenja. Razjednačivanje ili disimilacija javlja se u primjerima: *zlamenye/zlamenje/zlamenge*.

Sibilarizacija je provedena u primjerima: *Affrici*, *prilici*, *mnozi*, *razlozi*, *tuzi*, *redovnici*.

U tekstu je zabilježen prijevaj *ro* u *re* u primjeru *greb* te *ra* u *re*: *restechi*, *restifce*.

7.2. Morfologija

U lokativu jednine imenica muškoga i srednjega roda javlja se nastavak *-u*: *ù Gradu*, *po Gradu*, *ù* (jednomu) *sellu*, *po običaju*, *po* (čudnovatom) *mirakulu*. U instrumentalu jednine ženskoga roda javlja se nastavak *-om/-on*: *Divojkom* (= *divojkom*), *urehom*, *vuladikom*, *korabglion*. U genitivu množine sva tri roda javljaju se – nulti nastavak *-Ø*: *vike vikom*, *dujc*, *godijch*, *rib*, *vod*, (njegovih) *nepriategl*, nastavak *-ih*: *od čudesih*, *roditegljeh*, *Regularih*, *dillih*, kao i nastavak *-a*: *zfichia*. U instrumentalu jednine ženskoga roda javlja se nastavak *-ami*: *molitvami*, *pokorami*, *nogami*, *suzami*, a čuva se i stari instrumental množine u imenskoj riječi *ričmi*.

Imenska riječ *oči* u množini ima sklonidbu i-vrste te se javlja dvojinjski gramatički morphem *oçčiuh* za genitiv množine. Isti se nastavak javlja i u primjeru *dvajuh*: *bi naskočen od dvauh ki on poznavafce*. U lokativu jednine i množine ženskoga roda javlja se nastavak *-ah*: (*ù velikih*) *tugah* i *nevogliah*, ali i *-ih*: *na vratih*. Nastavak *-ah* javlja se i u lokativu jednine muškoga roda: *ù vartah*. Imenica *dan* sklanja se po staroj sklonidbi pa u akuzativu množine glasi *dne*. Zabilježena je i kratka množina za imenske riječi: *dar* – *da sfachi utornik hochie nositti dare*, *rat* – *ù vrime rati od kandie*, *çichia ratih xestokih* i *taština* – *Protivniće tafchie ovoga ffita*.

U genitivu jednine muškoga i srednjega roda javljaju se nastavci *-oga/-ega* za zamjeničko-pridjevsku deklinaciju: *Devetoga*, *kratkoga*, *martvoga*, *nafcega*, *sfetoga*, *tvoga*... U dativu jednine javlja se nastavak *-omu*: *grihu smartnomu*, *slavnomu Antonu*, *velikomu Gradu*.

Osobna zamjenica *mi* u dativu množine čuva stari oblik *nami*: *dalli velle vechia obechianasu nami*. Akuzativ osobne zamjenice *ona* u enklitičkom obliku bilježi stariji oblik *ju*: *poçe ju celivati*, *zagniu çinjafce molitve Bogu dayu oslobodi* ili *snogami lupiju* *ù utrobbu*.

Od jednostavnih glagolskih vremena prisutan je prezent za izricanje sadašnjosti: *koj pod zakonom opakim xivju*, a zbog pripovjednoga karaktera teksta, koriste se jednostavni glagolski oblici za izricanje prošlosti – aorist: *hotiafće, nosafće, padofće, pridofće, pripovidafće, stavifće* i imperfekt: *biahu, blagovahu, imahu, razbivahu, skazovahu, utizahu*.

Vigato (2013: 281) navodi „...u čakavskim tekstovima 17. i 18. stoljeća dobro su zastupljeni preteritalni glagolski oblici aorist i imperfekt i to kao stilski neutralni. U to vrijeme ti glagolski oblici su još živi u narodnom govoru, ali su često u čakavskim tekstovima nazočni pod utjecajem starijih književnih tipova” pa se može zaključiti da postojanje ovih glagolskih oblika potvrđuje čakavski (stariji) sloj, iako su u čakavsko narječje ušli preko dubrovačke književnosti, dakle štokavske jezične stilizacije. Zaključno, danas su aorist i imperfekt prisutniji u štokavskoj jezičnoj stilizaciji.

Od složenih glagolskih vremena prisutan je perfekt koji se tvori od nenaglašenoga oblika glagola *biti* te glagolskoga pridjeva radnog: *je izgubia, je umra, sam rekao* itd. Javlja se i pluskvamperfekt tvori aoristom glagola *biti* i glagolskim pridjevom radnim: *bihu postavili, bihu umirili, bihu sloxili* te imperfektom glagola *biti* i glagolskim pridjevom radnim: *bifće odlučio, bifće vidia, bifće učinia, bifće podloxio*.

Od budućih složenih vremena prisutan je samo futur I., a tvori se od naglašenog i nenaglašenog prezenta pomoćnoga glagola *biti* i infinitiva: *ako hochief bitti, bitichef, çutichiette, dachiefç upasti, hochie nositti, ondachiemo virrovati*.

Imperativ se pojavljuje u jednostavnome obliku: *ffi dakle sada kleknite na kolina*, i *govorimo s'krušeno* ili *i ako nevirujete, otvoritemu parsi*, ali i u složenome: *neka ffetaz isprosi milost od Gospodina dagih oslobodi od onoga pedipsanja*.

Glagolski prilog prošli tvori se nastavkom *-ći*: *buduchi, dajuchi, nastojechi, silujuchi, zvatechi* dok glagolški prilog sadašnji tvori se nastavkom *-vši*: *davsci, dojavsci, stavsci, kleknuvsci, pitavsci, stavsci* te u jednome primjeru nastavkom *-dši*: *padsci*.

Upitno-odnosna zamjenica za značenje „neživo” se na trima mjestima pojavljuje u obliku *ča*: npr. *a opaki nevirnik obratise na pravu virru*, i *ispovidi da doistine viruye sfe ça se ima virrovati*, i *pitavsci se profchiegne od sfih sfogi grihov*: *ffetaz damu blagoslov*, a na jednome mjestu zabilježen je oblik *što*: *Frane Vilego od Vicencze hodechi upoglie bi naskočen od çetirihu a/sa/cinih*, *uzefće mu sfe fcto imafće*. Zabilježena je i uporaba neodređene zamjenice

za „neživo” u oblicima *ništa, ništar, ništare*: *dalli oni ništa nehayahu* ili *reççe Otaz ffeti da neimayuse bogiatti nijctare* ili *On nijctar ne magne moli giednoga ministra*.

U tekstu je zabilježena i uporaba veznika *zaç*: *Restijse svaki dan ù gnemu xeglia od muçenya*, *zato starifsina za nedoytimu na magnie dopustimu pojti u Affriku*: *dalli Gospodin Bogh biſce odlučio inako od gniega, zaç razbolise i sta nemochian sfu giednu zimù*, *i tako da za ozdraviti bi usilovan vratitise ù Portugallu u sfoje misto*, *da ni ovo giofchie nebimu dopufchieno*, *zaç vitri protivni dovedofce ono drivo ù kom biſce f. Anton ù ſiciliu*.

Zabilježena je i uporaba priloga *zaštobo* u leksičkome značenju za veznike *zato što, jer*: *takose dogodi Italianom zaſctobo opchiahu spoluvircimi kogihu bihu otrovali*.

Pokazne zamjenice *ovaj* i *onaj* javljaju se u svome kontrahiranom obliku: *ovi*: *paka ovi Çovik pojde ù czrikvu nafsih Redovnikov* ili *i do mallo vrimena poçça ovi mladich sumgniti na ſfogiu zaruçnicu te oni*: *i ù oni ças izgubi oççi*, *i jezik ili i kada boja hottimu lax staviti ù oni ças çu se ſtrafni glas ù ajeru*.

I odnosna je zamjenica *koji* zabilježena u nekontrahiranom obliku: *koji*: *dalli koji xivgliahu ſtrahom Boxjim primahu zdravglie od ſfi nemochi od koji bihu zadarxani*, ali i kontrahiranom: *ka, ke, ki*: *çudnovata su çudesu kaje Gospodin dillovaho*, *i prez priſtanka dilluje ili i mnoghiſe gniemu utizahu za nachi stvari izgubgliene*, *i znatti stvari keſu bile*, *i koje imahu priti ili Nahodechiſe ù istomu Gradu çarovnik ki davaſce razumitti da on jeſt koji çini çudesu*.

Također, odnosna je zamjenica *koji* ponegdje i apokopirana i to u nominativnome obliku: *koj*: *koliko od mora da izajdu varhu vode ſliſati riççi Boxye*, *pokle nechie gliudi koysu stvoreni na priliku gniegovu*.

Zabilježena je tvorba komparativa konstrukcijom *vele* + pozitiv: *vele veça*: *velika obechiasmo, dali velle vecchia obechianasu nami*, *i vele dobro*: *znadiſce velle dobro koyeye bilo gniegovo nastoyange ù moyſtiru*.

Superlativ se tvori konstrukcijom *naj* + komparativ: *naj zapadgnih stranah, naj vecchie ſtraha Boxyega, naj lipci zvit*, a česta je uporaba i konstrukcije *pri* + pozitiv: *prilipom vuladikom, prilipa mladicha, priçistomu ſakramentu, Priſlavni ſfeti ſakramenat* i sl.

Uočen je prijedlog *na* u funkciji interfiksa pri pisanju višečlanih brojeva: *trinadeſte* i *petnadeſte*, dakle sačuvani su stari oblici brojeva, ali potvrđeni su i novi: *deſet, osandeſet* i *osan*. Pojavljuju se i višečlani prilozici koji u svome drugom dijelu imaju sastavnicu *krat*: *dvakrat* i *vellekrat*.

7.3. Sintaksa

U sintaktičkoj analizi spomenut će se pojedine sintaktičke konstrukcije, sintaksa padeža te red riječi u rečenici.

Posvojnost onoga što se odnosi na 3. lice jednine i množine izražava se genitivom osobne zamjenice *nje*: *dalli gnie zaručnik nehajafcese, dalli gne mux nehotiafse, kragliza gnie Majka*.

Umjesto posvojnoga pridjeva ponegdje se pojavljuje genitiv imenice: *Tilo ffetoga Winçencza Mučenika, Redovnici f. Dominiga, Redovniku Crikve*. Navedeni primjeri izražavaju pripadnost ljudskome mnoštvu ili posve individualiziranomu posjedovatelju. Primjere individualiziranoga posjedovanja uočavamo i u primjerima: *riççi Boxye, riç Boxja, straha Boxyega, vogli Boxjoj...*

Zabilježeni su i primjeri s posvojnim pridjevom u genitivu po uzoru na latinski jezik npr. *gniegov Otacz Gvardian*.

Često se za izricanje posvojnosti upotrebljava i prijedlog *od* u konstrukciji s genitivom, odnosno primjeri atributa s posesivnim značenjem: *ureha od nauka, pokoy od mudrosti, narefsenye od Europe, korabglion od zakona, straha od Boga, biligh od pokorre, karvi od Marie, mnoštva od puka, vrime od predike*.

U tekstu *štenja* zabilježena je uporaba povratno-posvojne zamjenice *svoj* za izricanje pripadanja rečeničnome subjektu: *V' Gradu zgora reçčenomu bifce jedan mladich kojse uteçe f. Antonu i u vrime gniegova Noviziata bifce toliko napastovan od Giavla kakoje običaj da mallo, alli velle zgajafe sfakomu , i ovi Fratrich xalofchiafcese daje ostavia svoje roditeglie, prijateglie, bogastva, i rafkofce ovoga ffita : i bifce odlučio sfuchise , i povratitise na ffit jere priko reda bifce napastovan od putti sfoje*.

Konstrukcija *za* + akuzativ + infinitiv preuzeta je izravno iz latinskoga jezika, odnosno nastala je po uzoru na latinski supin: *zatomu dojde xegla tarpiti muku za gliubav Gospodina Ifufa Isukarfta, jerefe vidyahu velika çudesa ka Gospodin dopuščivašce virnim koj utizauše ovim sfetim mučenikom*. Posebno je takva konstrukcija nastala po uzoru na glagol *činiti* (tal. *fare*): *Trudyašce se Diaval na sfaki način za mochiga çiniti upasti u grihe dayuchimu razumiti mnoghe stvari nekabi obarnuo plechia Bogu*.

Učestala je i konstrukcija *za* + infinitiv kada se infinitiv pojavljuje u funkciji namjere: *Nevoglina xena mi/gliasse çachie uççiniti : kaza muxu sfomu , koju nehti pomilovatti, nego poççe psovatti, i tako tuxna uputise za pojti utopitise.*

Infinitiv se javlja i kao dopuna glagolu *imati* (u značenju *morati*): *bifce odlueno damuse ista noga ima pripilati, dalli xalosni mladich upamti priliku f. Antona poçēju celivati.*

U tekstu su zabilježene još i modalne konstrukcije tvorene modalnim glagolom *moći* i glagolom u infinitivu: *za mochi vazeti xivot tome gospodiçichiu ili i tako çinjaçcemuse stvar muçna mochi odolitti.*

U frazama se pojavljuju i opisni oblici sastavljeni od glagola u infinitivu i imenice kao npr. *çiniti proşfitljenje: zavitovaçese da sfachi utornik hochie nositti dare na oltar Sfetza , nekase more çiniti proşfitglienje na vrime ça budde potribno kadase prikaxuje prislavni , i f. şakramenat.*

Instrumentalu sredstva pridružen je prijedlog *s* ili *z*: *şfeti Otaz pokaraga od gniegova huda dillovanja koje bifce uççinia, a navlastito izlupa sfoju Mater sjednim şchiapom ili Maria Orsola Teşari hodechi vanka kuchie , na tri ure nochi bi ragnien zballotama od puške ù nogu.*

Zabilježena je i uporaba skupa *za da* umjesto namjernoga veznika *kako* po uzoru na talijansku sintaksu: *meu kojma bifce yedan glavar imenom Bonullo, i xudechi f. Anton obratitij na şfetu Virru, kako çinjaçse na druga mista , za da sluxe Bogu iztinomu a ne giauvlu ; i pripovidayuchi f. Otac koliko vechie mogaçse, dalli oni nişta nehayahu , i tako bi usilovan navistitijm od strane Boxye , da imayu dogti sliditiga.*

Zabilježena je i uporaba konstrukcije *budući* + glagolski pridjev radni kada se radi o vezniku s uzročnim značenjem: *Buduchi şfarcio petnadeşte godişch nastoya na mudrosti visoke od şfetoga Pisma , ù toliko mallo vrimenta dabi ştvar çudnovata: şafvim tim nikada nezaboravi utizatise s' molitvami Bogu, ili konstrukcije budući + glagolski pridjev trpni: buduchi prineseno tilo martvoga mladichia , zapovidi mu Otaz şfeti od Strane Boxje da ispovidi istinu jeli pravedan gniegov Otaz od ovoga.*

Pomoćni glagol *biti* zabilježen je u svome naglašenom: *zaşctobogih Gospodin çekafe na pokoru , i tako doşsavci na ştranu od mora , od koye strane yest giedna rika, i nenaglašenom obliku: xeglia dospiva , mukaje vikovgna : xalost mala , slavaje brez dospitka : mnoghisu zvani , a malih obranah.*

Iako Vigato (2013: 288) navodi kako čakavci provođenje dvostruke negacije izbjegavaju u 18. stoljeću, u tekstu se pak provodi: *On nijctar ne' magne moli giednoga ministra Provinciala darxave od Romagne dabimu bilo drago povestiga sobom , i priamfuga starijsina z dobre voglie u Sfoyu druxbu , damu da stoj u yedan Moystir u pustigni , kojse zove gorra ffetoga Pauvla; gdi sta ffeti Anton za nikoliko vurimena xivući kako puftignak , i nekaxuchi po niedan naçin da umi k'gnigu.*

Red je riječi u rečenici slobodan, dakle stilski je obilježen. Stilski obilježen red riječi u rečenici pogodan je samo za književno i pjesničko izražavanje, a „tekstovi teološkoga karaktera nastali iz potrebe svakodnevnih svećeničkih djelatnosti također pokazuju sintaktičke osobitosti jer su prepuni rekvizita govorničkoga stila, s naglašenim ponavljanjima kojim se podcrtavaju bitni dijelovi govora kako bi se utjecalo na osjećaje slušatelja” (Vigato 2009 u Vigato 2013: 286). Inverzija se ne upotrebljava slučajno, ona je tu s namjerom da pridonese isticanju određenih mjesta u tekstu, kada se osobito želi istaknuti koja riječ u rečenici, odnosno ritmičkoj i melodičkoj organizaciji riječi u rečenici. Najbolje se ogledava u primjerima sročnih atributa postpozitivnoj poziciji: *na dilla ffeta i dobra, pçeliza razumna, griha putenoga, zakonom opakim, kraglietva Nebeskoga, dufcan karfchianskim*, ali i u cjelovitim rečenicama gdje se ne slijede pravila stilski neobilježenoga reda riječi (S + P + O + PO): *V' istomu Gradu od Rimini pripovidayuchi Anton ffeti yednomu nevirniku, koj bijce varlo usilan , i kaxuchi mu fvetaz kakose topgliafce u giamu paklenu , i kako je çuddo xa Gospodinu izgubitti jednu dufcu, i da ù slavnomu, i priçistomu Sakramentu Isusovu jest istini , i pravi Isus Bog , i çovik , i tako viruj o nevirniçe da jest Tilo istinito koye sitti narav çoviçansku , i Angelsku : priato od Priçiste , i neosgvargnene karvi od Marie, vazda Divice koj bi napastovan od Giauvla paklenoga u pustigni : i ostale mnoghe razloghe kojse ostavgliahu çichia kratkosti vrimena.*

Osim sročnih atributa u postpozitivnoj poziciji, učestali su i atributi u antepoziciji: *Boxanstvenoy vogli, prislavne Divicze Marie, plemenita rodna, velik napridak, sladki med* i sl.

7.4. Leksik

Već je na početku rada navedeno da je riječ o liturgijskome tekstu, a sukladno tomu Vigato (2013: 288) navodi da je „...u tekstovima teološkog karaktera posvjedočeno dosta leksema koji u hrvatski književni jezik uvodi staroslavensko bogoslužje, tj. riječi iz crkvenoslavenskoga jezika”.

Crkvenoslavenski leksemi potvrđeni su i u ovome tekstu. Prema tome, javljaju se opće imenice: *blagoslov, czrikva, krix/Crix, pokorra, sfit, virra, zbor* te pojedini nazivi za kršćanske likove: *Bog/Bogh, Divicza, Ifukarst*. I u drugim se leksemima prepoznaje staroslavenski sloj npr. u leksemima: *glava, Miseczi, pinezi, sin*, dok je leksem *korabglia* posuđenica iz latinskoga jezika, kao i *fakramenat*, koji je u hrvatski jezik ušao preko talijanskoga, iako vuče korijen iz latinskoga.

Zabilježena je i fraza preuzeta izravno iz staroslavenskoga bogoslužja: *po sfe vike vikom*.

Na leksičkoj razini posebno je zanimljiva uporaba afektonima: *sfitla zvizdo od fpagne, nova sfitlosti od Italie, funce xarko od Padve, pridraghi kamene uboftva, xigliu od čistochie, zarcallo od umiglienstva, ureho od dobrih naukov, Gliubavi od f. Mira, Likario zdravglia nemochnikov, neprocigneno blago od Grada Padve*, ali i pleonazma u primjeru *potok vodeni: koji kako dičica bihu na igri upadosce u jedan potok vodeni*.

U narednom dijelu slijede leksička rješenja teksta *štenja* i to u obliku rječnika s pripadajućim natuknicama. Rječnik donosi one riječi, izraze ili fraze koje bi prosječnom poznavatelju hrvatskoga standardnog jezika mogle biti manje poznate ili teže shvatljive za razumijevanje sadržaja navedenoga *štenja*.

Natuknice će biti navedene u svome osnovnome obliku. Dakle, imenice u nominativu jednine, ili tamo gdje je potrebno u nominativu množine, pridjevi u nominativu jednine muškoga roda te glagoli u neokrnjenome infinitivu. Od ovoga pravila odstupit će se samo pri pisanju i objašnjavanju skupova riječi.

Uz rječničku natuknicu bit će navedeno njezino objašnjenje, ali i u većini primjera citati iz liturgijskoga teksta s obzirom na to da postoje jezični elementi koje danas drugačije prevodimo pa je potreban kontekst.

Također, potrebno je naglasiti kako u rječniku koji slijedi svi će primjeri biti ispisani današnjom latiničnom grafijom, a ne starom splitskom, kako je to bilo napisano u prethodnim poglavljima diplomskoga rada.

Natuknice ispisane današnjom latiničnom grafijom slijede u nastavku poglavlja (na idućoj stranici).

- **ajer** – zrak (*ču se strašni glas u ajeru*)
- **Ašiz** (tal. *Assisi*) – Asiz, grad u talijanskoj regiji Umbria
- **baba** – stara žena
- **baščina** – nasljedstvo, djedovina, očevina (*da biše stvar ne izgubiti samo izgubiti baščine*)
- **bašćinik** – nasljednik (*za bašćinika od njihova bogastva*)
- **besida** – govor u svečanoj prilici, posebno najavljena i pripremljena riječ (*Slišavši Fra Petar ove i ostale mnoge beside pade na tleh kako martav*)
- **bilig** – znamen (*i bilig od pokore njihove*)
- **blagovati** – jesti
- **Božanstvena volja** – Božja volja
- **brez** – bez (*slava je brez dospitka*)
- **budući za stolom** – sjedeći za stolom (*budući za stolom uze žmul od cakla*)
- **celivati** – ljubiti, poljubiti crkvenu ikonu (*dali žalosni mladić upamti priliku S. Antona poče ju celivati*)
- **crikva** – crkva
- **ča** – što (*i povida prid sfima ča se biše zgodilo*)
- **čarovnik** – čarobnjak, onaj koji ima moći da izvodi radnje koje nisu moguće po zakonima prirode (*i ovi nesrićni čarovnik po običaju njegovu zapovidi*)
- **dali** – ali (*a navlastito da bi upa u pomankan'je od griha putenoga, dali on silujuć se ostavaše dobitnik*)
- **daržava** – država
- **dažd** – kiša, pljusak (*i bi stvar čudnovata da sfuda okolo vidiše dažd veliki*)
- **devot** – posvećenost, odanost (*dali devot S. Antona*)
- **ditićak** – dječak
- **dojti** – doći (*da će dojti pohoditi njegov oltar ako prime milost*)
- **dopušćeno** – dopušteno
- **drivo** – brod (*zač vitri prtivni dovedoše ono drivo u kom biše S. Anton u Siciliju*)
- **družba** – društvo
- **dva godišća** – dvije godine
- **dvakrat** – dva puta (*dali ovi biše zazva dvakrat S. Antona da ga pomože*)
- **dvići, dvignuti** – dignuti, uzeti (npr. u značenju ubiti nekoga, uzeti život) (*Sfeti Otac uhiti ga za ruku i dvignu ga gori ili a mnozi dvizahu život jedan drugomu*)
- **fala** – hvala, zahvala (*veliku falu Bogu*)
- **feliki** – veliki

- **Ferdinando** – Fernando, krsno ime sv. Antuna Padovanskoga, portugalskoga katoličkog svećenika i franjevca
- **gdi** – gdje (gdi *pribiva dva godišća*)
- **godišće** – godina
- **godišće dan** – godina dana, jedna godina
- **greb** – grob (*koji odjaše pohoditi greb S. Antona*)
- **grih** – grijeh
- **Gvardijan** – poglavar franjevačkog samostana (*kako mu njegov Otac Gvardijan zapodaše*)
- **heretik** – krivovjerac, odmetnik (*slavni dobitniče heretikov*)
- **hip** – časak, trenutak (u *jedan hip najde se u Lisboni S. Anton*)
- **hodjati** – pohoditi (*hodjahu prijati odiću njegova Reda*)
- **hudo dilovanje** – zlo djelo (*pokara ga od njegova huda dilovanja*)
- **i do malo vrimena** – uskoro, ubrzo (*jedan mladić zaruči se s' jednom prilipom vuladikom, i do malo vrimena poča ovi mladić sumnjiti na sfoju zaručnicu*)
- **iskati** – pitati, moliti, tražiti da se što dobije (*nemoj ostavljati Raj, i iskati muke paklene*)
- **ispovid** – ispovijed
- **izkati** – vidi pod **iskati** (*a drugi željahu u crikvi S. Marije kako izkahu naši Fratri*)
- **javal** – vrag, đavao
- **jazik** – jezik
- **jerbo** – jer (*jerbo one ubojice bihu postavili tilo martvoga u vartah njegov*)
- **jere** – jer (*jere more biti da ćeš bit Sfet*)
- **Jeruzolim** – Jeruzalem
- **jizbina** – zatvoreno mjesto gdje se sakuplja sumnjiv svijet, prijestupnici, kriminalci, npr. krčma (*i pojdi blagovati tvoju jizbinu ostavljenu*)
- **jurve** – ipak, ponekad (*jere se jurve poznavаше vridnost*)
- **kako** – kao, poput (*i kako pčelica razumna uzdarži se oko cfića*)
- **kako mogu svidikovati** – kako što mogu posvjedočiti
- **kako ti drago** – po tvojoj volji (*vazmi kako ti drago hodiću Fratar male Bratće*)
- **kankar** – rak, bolest (*biše mu se pritisnua kankar na nogu desnju*)
- **kantati** – pjevati
- **kanunik** – kanonik, viši svećenik (*Mojstir od Red kanunikov Regularih Sfetoga Augustina*)

- **kar** – drvena zaprežna kola
(*Leonardo Krinis od Karnije pade s jednoga kara, i utopi se u riku*)
- **Karst** – križ
- **karstjanin** – kršćanin
- **ki** – koji (*čarovnik ki davaše razumiti da on jest koji čini čudesa*)
- **koludrica** – časna sestra
- **kor** – pjevački zbor
- **korablja** – općeslavenski naziv za brod, lađa, čamac; kršćanstvu korablja označava Krista i Crkvu (*Papa ga zvaše korabljon od zakona*)
- **kraljevstvo Nebesko** – raj
- **krivina** – grijeh (*komu krivinu davahu da on biše ubojica tog mladića*)
- **kruna slavne Vikuvičnje** – kruna slavne Djevice Marije (*da imaše prijati krunu slavne Vikuvičnje*)
- **kudjati** – kuditi, prigovarati, pronalaziti nedostatke (*po njegovu Sfetomu nauku kudjahu taščine ovoga Sfita*)
- **lakomac** – pohlepnik, gramzivac (*namiri se kada umri jedan bogati lakomac*)
- **lecijun** – životopis (*najde se u koru kantajući lecijun od oficija*)
- **likari** – liječnici, doktori (*kojoj likari ne mogoše najti zdravlje*)
- **lipo** – lijepo
- **ljubeznivi** – ljubazan, srdačan
(*Tada kako ljubeznivi Otac pojde po Gradu*)
- **matrimonij** – brak
- **meju** – među (*meju kojma biše jedan glavlar imenom Bonulo*)
- **mirakul** – čudo (*po čudnovatom mirakulu bi mu vraćeno*)
- **misto** – mjesto
- **Mnetci** – Mletci (*U Muranu od Mnetak*)
- **mogujstvo** – mogućnost, moć
(*zaštobo vidjahu da mogujstvo Božje ozdravljaše sfe nemoćnike*)
- **Mojstir** – manastir
- **mudrost visoka** – velika mudrost
(*nastolja na mudrosti visoke*)
- **najveće** – najviše (*ne samo od plemenita roda, da još i sfakoga dobroga nauka, i mudrosti, a najveće straha Božjega*)
- **napomenutće** – napredak, u moralnome značenju (*Drugo bi to napomenutće Ferdinandovo našim Redovnikom*)
- **napridak** – napredak (*u kojih učini velik napridak*)
- **narešen'je** – ukras (*narešen'je od Europe*)
- **nastojati** – truditi se, težiti da se što postigne (*nastojaje na dila Sfeta i dobra*)

- **navlastito** – posebno, osobito, naročito (*i moli se za nas, i za onih koji k' tebi poniženo utiču se, a navlastito za sluge, i službenice tvoje*)
- **neosgvarnjen** – neoskvrnjen, neoštećen (*prija to od Pričiste, i neosgvarnjene karvi od Marije*)
- **nidra** – njedra
- **ništar manje** – ipak (*On ništar ne manje moli jednoga ministra*)
- **ništar, ništare** – ništa, G ničeg (*reče Otac Sfeti da ne imaju se bojati ništare*)
- **obarnuti** – okrenuti, preokrenuti (*ditićak obarnuvši oči sfomu Otcu odgovori*)
- **od puti sfoje** – od roda svoga (*biše napastovan od puti sfoje*)
- **odića** – odjeća
- **oficij** – dužnost, služba (*Sfeti oficij od Fratar*)
- **opljati** – okupiti se (*s' kojim prez pristanka opljaše s molitvami*)
- **opljen** – okupljen (*činjaše zbor opljeni u Asižu Gradu od Umbrije u Italij*)
- **ordinan** – zaređen (*da bude poslan u družbu ostalih Redovnikov u Gradu od Forli, da bude ordinan*)
- **osfeta** – osveta
- **paka** – pak (*Zgodi se paka da bude poslan u družbu ostalih Redovnikov*)
- **Palac** – trg (*izvajdoše vanka sfoga Palaca*)
- **palak** – pakao (*čini vanka Carkve učiniti veliki palak*)
- **parsi** – prsa
- **peča** – rubac, povež (*I tako jedan od onih nevirnikov činiše vezati oči s' jednom pečom*)
- **pedipsanje** – kazna (*neka sfetac isprosi milost od Gospodina da jih oslobodi od onoga pedipsanja*)
- **pedipsati** – kazniti (*dali još će čiča ratih žestokih ki ju pedipsahu*)
- **petnadeste godišć** – petnaest godina
- **pleća** – dio tijela između vrata i ruku
- **počaše razvrucivati ljubavlju Božanstvenom** – obuzme ga ljubav Božja
- **pojti** – poći (*i tako pojde u jedno pusto misto vanka od Padve*)
- **pokle** – nakon što (*pokle sfarši sfetu Misu dvignu Prislavni Sfeti Sakramenat*)
- **pokljisar** – diplomatski izaslanik (*ne virujte tomu pokljisaru*)
- **ponistra** – prozor
- **poniženo sarce** – ponizno srce
- **pošten'je** – častan i ispravan postupak prema nekome
- **povitak** – povoj (*pride baba ka daržaše ditešce u povitku*)

- **prez** – bez (*pristanka opljaše s molitvami*)
- **pribivati** – prebivati, stanovati, živjeti
- **prosati** – prositi, tražiti
- **pulpit** – u kršćanskoj bazilici, prostor za pjevanje ili tumačenje liturgije (*kako je običaj u Redu pripovijajući na pulpitu najde se u koru*)
- **pustinjak** – čovjek koji se iz duhovnih, vjerskih pobuda povukao u samoću
- **puten** – požudan, pohotan (*upa u pomankan'je od griha putenoga*)
- **rasardjen** – ljut, gnjevan (*koj jednu noć kruto rasardjeni izvajdoše vanka*)
- **rati od kandije** – kandijski rat
- **resti** – rasti
- **rika** – rijeka
- **sada i udilje** – sad(a) i odmah (*da sada i udilje kažeš prid sfima koj su ovdí t'ko je tvoj pravi i istini Otac*)
- **sastavljen** – osnovan (*Red Sfetoga Otca našega Franceska sastavljen malo prija godišć*)
- **sedam godišć** – sedam godina
- **sfaršiti** – napuniti (*Budući sfaršio petnadeste godišć*)
- **sfeti** – sveti
- **sfí** – svi (*vuraćajući se Sfi Redovnici u sfoja Mojstire*)
- **sfoj** – svoj
- **skazovati** – pokazati, iskazati (*ki ne skazovahu strah Božij*)
- **slobodščina** – slobodština, pravo na slobodu
- **smutiti** – pomutiti, uzbuniti (*zgodí se da Dijaval biše ju toliko smutija*)
- **soldat** – vojnik
- **Stariščine** – starješine
- **stropijan** – ponižen, emocionalno zlostavljan (*bi mlačena i stropijana od muža*)
- **sužanjstvo** – ropstvo, utamničenje (*biše u sužanjstvu jedan soldat od Albanije*)
- **ščap** – štap (*a navlastito izlupa sfoju Mater s jednim šćapom*)
- **Španja** – Španjolska
- **šten'je** – životopis, čitanje
- **tajati** – zatajiti (*Hotijahu naši Fratri tajati njegovu smart*)
- **tančina** – pojedinost, potankost (*i reče riči od tolike tančine*)
- **targovina** – trgovina
- **tarpiti** – trpiti
- **taščina** – ispraznost (*kudjahu taščine ovoga Sfita*)
- **tilo** – tijelo
- **topljati (se)** – utopiti se
- **trudeći se** – radeći (*Ivan Rosada trudeći se u varthlu, bi naskočen od nekih soldati*)
- **trudjati (se)** – truditi se

- **u Gradu Lemonicijes** – Limoges, grad u Francuskoj
- **u Gradu od Fijorence** – Firenca
- **u Gradu od Forli** – Forli, općina i grad u Italiji
- **u Gradu od Rimini** – Rimini, grad i luka u talijanskoj pokrajini Emiliji-Romagni
- **ulizati** – pristupiti, zarediti se (*ulize u Mojstir od Reda kanunikov Regularih Sfetoga Augustina*)
- **ureha** – ukras
- **usilovan** – prisiljen (*nevoljnik bi usilovan poiti u carkvu pokoriti se*)
- **uslišati** – ispuniti molbu, uslišiti
- **utizati (se)** – priklanjati se (*mnogi se njemu utizahu za naći stvari izgubljene*)
- **utornik** – utorak, dan u tjednu (*zavitovaše se da sfaki utornik hoće nositi dare*)
- **vadjahu se govoreći** – pravdahu se riječima
- **vapiti** – žudjeti, preklinjući moliti
- **vart** – vrt, okućnica s cvijećem (*bihu postavili tilo martvoga u vartah njegov*)
- **vartal** – vidi pod **vart** (*Ivan Rosada trudeći se u varthu, bi naskočen od nekih soldati*)
- **varže ga vanka ponistre** – izbaci ga kroz prozor
- **vazda** – uvijek, svagda
- **vazeti** – uzeti (*tada Otac vase ditešce*)
- **vela Nedilja** – sveta nedjelja
- **vele** – mnogo, veoma (*fra Petre Sinko dragi promisli vele dobro*)
- **velekrat** – često, često puta (*tako da bi dostojan velekrat govoriti s' Isukarstom*)
- **veruga** – okov, lanac (*dvignuti mu veruge s ruk, i s nog*)
- **Vičenco Mučenik** – Vinko Ferrer (Fererski), dominikanski misionar. Pripisuju mu se mnoga čudesa i ozdravljenja, a zaštitnik je graditelja, limara, vodoinstalera, Valencije i sl. (*i u istoj Crikvi jest Tilo Sfetoga Vinčenca Mučenika*)
- **viran** – vjeran
- **vladika (vuladika)** – naziv i titula za djevojku plemićkog porijekla, vlastelinka (*Gospoja vladika Ana Marija Fiorini ili jedan mladić zaruči se s' jednom prilipom vuladikom*)
- **vulas** – vlas, nit kose (*da neće se izgubiti jedan vulas od glave*)
- **z balotama od puške** – s metcima iz puške (*na tri ure noći bi ranjen z balotama od puške u nogu*)
- **za dat dobar nauk** – podijeliti dobar nauk, pripovijedati ljudima svetu vjeru

- **za nekoliko vurimena** – neko vrijeme, sintagma ukazuje na određenu količinu vremena (*gdi sta Sfeti Anton za nekoliko vurimena*)
- **zač** – jer, zato što (*zač u isti čas u koji da duh Gospodinu*)
- **zafaliti (se)** – zahvaliti se
- **zlamen'je** – obilježje, znak
- **žilj** – ljiljan, u kršćanskoj ikonografiji ovaj cvijet predstavlja čistoću
- **živina** – životinja, u metaforičkome značenju pogrđni naziv za čovjeka (*gdi nevirnik živinom biše*)
- **živući kako pustinjak** – živeći kao (poput) pustinjaka
- **žmul** – staklena čaša (*budući za stolom uze žmul od cakla*)

8. TRANSKRIPCIJA

Ovo poglavlje donosi transkripciju teksta štenja. Prema mrežnom izdanju *Hrvatske enciklopedije* radi se o postupku zamjene znakova (grafema) jednoga pismovnog sustava, znakovima drugoga. Pri zamjeni se uvijek treba voditi računa o izgovoru znakova koje treba transkribirati. Prema tome, transkripcijom se ne pružaju obavijesti kako je što bilo napisano u izvornome tekstu, ali pružaju se obavijesti o tome kako su se pojedine riječi izgovarale. Transkribirani tekst nikada se ne može vratiti u izvorni jer se više različitih fonema može izgovarati na isti način³² što je i potvrđeno grafijskom analizom, npr. grafem *c* može se izgovoriti kao fonem /c/: *Crikva*, /k/: *Crixa* ili kao fonem /č/: *obiçay*.

Tekst je *štenja* ispisan na trinaest listova, obostrano, ispunivši tako dvadeset i šest stranica. Ukupno broji 534 retka³³, a pri transkripciji teksta zadržan je identični vizualni poredak.

Potrebno je istaknuti i činjenicu da svaka nova stranica teksta *štenja* započinje posljednjom riječju s prethodne stranice – ta riječ se uvijek nalazi u samostalnom retku ispisana u donjem desnom kutu, ali pri transkripciji teksta *štenja* ona neće biti uključena, kao što nije uključena ni u brojanje ispisanih redaka.

³² Transkripcija. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=62043>, pristupljeno 23.6.2023.

³³ Nemaju sve stranice jednak broj redaka. Od ukupno 26 stranica teksta njih su tri s 20 ispisanih redaka, četiri s 19 ispisanih redaka, isto četiri s 22 retka, 14 s 21, a posljednja stranica broji 16 redaka.

Potrebno je napomenuti da je pri transkripciji teksta zadržano i originalno bilježenje velikoga te maloga početnoga slova onako kako se autor njima služio u tekstu *štenja*, a ne bilježenje kako bismo i očekivali za hrvatski standardni jezik.³⁴

Preglednosti radi, prijelazi s jedne na drugu stranicu bit će označeni praznim retkom te svaki je peti redak označen brojem zdesna.

Također pri transkripciji zadržana je i spojnica³⁵ kojom se autor služio za prijenos slogova riječi u novi redak. Spojnica nije zadržana na mjestu gdje je spajala enklitike; (...) *isprosi milost od Gospodina da:gih oslobodi od onoga pedipsanja* (= isprosi milost od Gospodina **da jih** oslobodi od onoga pedipsan'ja).

Također, izostavljena je i bjelina između riječi i interpukcijskih znakova, a točka se bilježi samo znakom (.).

Slijedi transkripcija cjelovitoga teksta *štenja* čiji su dijelovi prethodno analizirani na grafijskoj, pravopisnoj i jezičnoj (fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj i leksičkoj) razini.

Počimnje Šten'je života Sfetoga Antona od Padve

Ispovidnika IsuKarstova.

Godišće od našega spasen'ja tisuća dvisto i peto, porodi se po Božanstvenoj volji Slavni Otac Sfeti Anton u Poglavitomu Gradu od Lisbone, glava od kraljestva od Portugala, koj jest u najzapadnjih stranah od Španje: u komu Gradu jest jedna Crikva izvarstito sagradjena, i posvećena na slavu, i na pošten'je prislavne Divice Marije Majke Božje, i u istoj Crikvi jest Tilo Sfetoga Vinćenca Mučenika. Blizu te crikve biše kuća Otca Sfetoga Antona komu biše ime Martin Buljone, a Materi ime Marija: ne samo od plemenita roda, da još i sfakoga dobroga nauka, i mudrosti, a najveće straha Božjega: koj proshu od Gospodina da bi im dopustio milost da bi mogli imati koga Sina, za bašćinika od njihova bogastva. Usliša Bog nji-

5
10
15

³⁴ Autorica ovoga diplomskog rada odlučila je zadržati pisanje velikoga i maloga početnog slova, kako ih je autor bilježio, da bi što bolje prikazala „duh vremena” prosječnom poznavatelju hrvatskoga standardnog jezika.

³⁵ Za spojnicu u transkripciji koristimo znak (-).

hove molbe, i u najlipši cvit njihove mladosti imaše Sina, komu na Sfetomu Karstu postaviše ime Ferdinando, i tako resteći ditićak u dobromu nauku, i strahu Božjemu hodjaše k Redovniku Crikve zgora rečene, od koga prija tolik

dobar nauk da odhodjaše od sfih stvari koje su u dne mladosti, i nastojaše na dila Sfeta i dobra: naučiše mnoge nauke u kojih učini velik napridak, a navlastito u Sfetomu 20

pismu. Budući sfaršio petnadeste godišć nastoja na mudrosti visoke od Sfetoga Pisma, u toliko malo vrimenta da bi stvar čudnovata: sa svim tim nikada ne zaboravi 25

utizati se s' molitvami Bogu; Slavnoj Divici Marij, i Sfetima: i kako pčelica razumna uzdarži se oko cfića za ploditi sladki med, tako i on u izvarsnosti Sfetih dilih: i kudjaše mladiće ki ne skazovahu strah Božij. Trudjaše se Đaval na sfaki način za moći ga činiti upasti u grihe dajući 30

mu razumiti mnoge stvari neka bi obarnuo pleća Bogu: a navlastito da bi upa u pomankan'je od griha putenoga, dali on silujuć se ostavaše dobitnik, i tako činjaše mu se stvar mučna moći odoliti: odluči ostavit ovi svit, i

ulize u Mojstir od Reda kanunikov Regularih Sfetoga Augustina koj biše van Grada, i ondi vaze odiću onoga Reda gdi pribiva dva godišća, i da zlamen'je od velike Sfetosti. 35

Dali radi česta pohodjen'ja njegovih prijatelj, i roditeljih,

ki razbivahu ga priko reda, iska prominiti ne red Sfeti, ni odiću, nego misto: z dopušćen'jem zato sfoga Starišine 40

pojde stati u drugi mojstir istoga reda od kolimbrije ki se zove Sfeti Križ. Ferdinando tako se zoviše i ne budući prominija ime steći onde, i nastojeći na dila pravoga redovnika, poče kazati s njegovimi govorenji, i pripovidanji, koliko biše veliko blago, koje Gospodin sahranjivaše u njegovo 45

poniženo sarce. Cvateći u isto vrime Red Sfetoga Otca našega Frančeska sastavljen malo prija godišć, da mnozi po njegovu

*Sfetomu nauku kudjahu taščine ovoga Sfita, i hodjahu prijati
odiću njegova Reda. Razumi da Sfeti Otac Frančesko biše
poslao u Africi u Maroku nikoliko redovnikov pripovidati Sfetu
viru, koj pod zakonom opakim živju: dali Sfeti Redovnici
prijaje muku, i dostignuše slavu kraljevstva Nebeskoga:
zato mu dojde želja tarpiti muku za ljubav Gospodina Isusa
Isukarsta, jere se vidjahu velika čudesa ka Gospodin dopušći-
vaše virnim koj utizaju se ovim sfetim mučenikom: kojih telesa
bihu ponesena u ono doba u ono doba u Portugalu: čini da bi mu bija pri-
godan način ako bi prominia odiću reda Sfetoga Augustina* 50

*u Red Sfetoga Otca Frančeska, i reče Redovnikom s' kime biše
poslan pohoditi ona Sfeta Telesa da bi dobrovoljno prominija
odiću reda S. Augustina u red S. otca Frančeska po ovi način,
da mu paka bude dopušćeno pojti u Maroku Gradu pripovi-
dati Viru Isukarstovu, za moći prijati one muke ke prija-
še Blaženi Mučenici. Drugo bi to napomenutće Ferdinandovo
našim Redovnikom, jere se jurve poznaše vridnost, i dobar
duh, koj ga na to navodjaše, i činjahu da Sfeti Red ne bi malo
zadobio imajući ga meju sfoje: bi mu obećano da hoće mu
biti dopušćeno kako željaše. Isprosi milost od Boga (prem
ako i s mukom) od starišine istoga Mojstira S. Križa da ulize u
ovi Sfeti Red: i tako dileći se jedan Redovnik onoga Mojstira (
komu more biti ne biše drago da se odiljevaše) reče mu hodi
u dobri čas hodi Ferdinando vazmi kako ti drago hodiću Fratar
male Bratće, jere more biti da ćeš bit Sfet: obrativši se Don
Ferdinando k' tomu Redovniku, i reče mu s velikim poniže-
n'jem, kada budeš čuti govoriti da sam ja Sfet, da ćeš na to
veliku falu Bogu. I dilivši se s' Redovnici S. Otca Frančeska
koj ga čekahu, dojdose u Sfoj Mojstir koj se zvaše Sfetoga Antona* 60

*i pokle prija sfetu odiću čini prominiti ime od Ferdinanda
u ime Antona. Restiše svaki dan u njemu želja od mu-
čen'ja, zato starišina za ne dojtj mu na manje dopusti* 65

70

75

mu pojt u Afriku: dali Gospodin Bog biše odlučio ina- 80
ko od njega, zač razboli se i sta nemoćan sfu jednu zi-
mu, i tako da za ozdraviti bi usilovan vratiti se u Portuga-
lu u sfoje misto, da ni ovo još će ne bi mu dopušćeno,
zač vitri protivni dovedoše ono drivo u kom biše S. Anton
u Siciliju. To ti S. Anton razumi kako naš S. Otac Francesko či- 85
njaše zbor opljeni u Asižu Gradu od Umbrije u Italij, i
premda ne biše sasvim ozdravio, usilovaše se u njemu najti:
i budući se dospio zbor, vuraćajući se Sfi Redovnici u sfoja
Mojstire, ne nahodjaše se t'ko bi htio u sfoju družbu sfetoga
Antona, zač ne budući poznan, i budući malo zdrav, biše 90
cinjen malo koristan. On ništar ne manje moli jednoga
ministra Provincijala daržave od Romanje da bi mu bilo drago
povesti ga sobom, i prijamši ga starišina z dobre volje u Sfoju
družbu, da mu da stoj u jedan Mojstir u pustinji, koj se zove
gora Sfetoga Pauvla; gdi sta Sfeti Anton za nikoliko vurime- 95
na živući kako pustinjač, i ne kažući po nijedan način

da umi k'njigu, nego sfe jer nastojaše na molitve i razmiš-
ljan'ja duhovna, a paka na službe od mojstira kakono
kopati, mesti, prati zdile, i ostale posle. Zgodi se paka da 100
bude poslan u družbu ostalih Redovnikov u Gradu od Forli,
da bude ordinan, i budući na putu združi se s nikimi Redovnici
Reda S. Dominiga, i ulizoše sfi u jednu kuću za blagovati,
i meju to dogovarajući se da bi jedan od njih pripovidao, ali
učinio koje kodir govoren'je duhovno, ■³⁶ za dat dobar nauk
ostalim Redovnikom: Redovnici S. Dominiga vadjahu se govoreći 105
neka Sfeti Anton učini ko govoren'je kako mu njegov Otac
Gvardijan zapodaše, dali on vadjaje se koliko mogaše govo-
reći sfomu starišini da on ■³⁷ znadiše vele dobro koje je bilo
njegovo nastojanje u mojstiru: dali Sfeti Anton bi usilovan
početi njegovo govoren'je ričmi i razlozi kripostnimi, općeni- 110

³⁶ U rukopisu knjižice prekrizeno je da.

³⁷ U rukopisu knjižice prekrizeno je zd.

mi, i običani da bi volja Božja da Sfitlost njegova nauka ne stoji već s'krovita: i videći S. Anton da mu Otac Gvardijan ne zapovida da umukne, počaše razvrćuovati ljubavljju Božanstvenom, i reče riči od tolike tančine, i nauka tolikim lipim govoren'jem, i urehom da nitkor ne činjaše da je tako mudar koliko se može poznati u njegovu govoren'ju, i Gvar-

dijan da na znanje sfe ove stvari starišini —³⁸ Ministru, koj posla dopušćen'je S.^{mu} Antonu, i zapovidi mu takojer da bi općno pripovida; tako da od pustinjaka i remete dojde na dilo od Pripovidavca. Pojde pripovidati u Francu gdi učini veliku 120 korist dušan karšćanskim, paka pripovida u mnoga mista od Italije na korist duš da se ne more izreći, i budući jednoč u Gradu od Ferrare: jedan mladić zaruči se s' jednom prilipom vuladikom, i do malo vrimenta poča ovi mladić sumnjiti na sfoju zaručnicu, da ona čini krivinu Sfetomu matrimo-

niju, tako da ne mogaše njegov Otac, i Mati izaznati od njega tu upaku misa, dali napokon bi usilovan reći sfojoj ženi: koja čuvši reče: Bože koj vidiš i znaš sfaka izvadi mu ovu krivu misa; dali nje zaručnik ne hajaše se nego pritčaaše da će ju pogubiti, i ne samo nju da i ditešce kada se porodi. Žena stojeći u velikoj tuzi priporučevaše se Bogu i odluči pojti najti S. Antona, i pokle prija blagoslov po ispovidi, priporuču mu se s'krušeno da moli Gospodina Boga za nju, i pokle žena porodi, Sfeti Otac za njim činjaše molitve Bogu da ju oslobodi od suprotivščine ku imaše: zgodu se da jedan dan Sfetac hodeći pohoditi jednoga nemoćni-

ka, susriti se s istim mladićem u družbi mnoge Gospode, i u to vrime pride baba ka daržaaše ditešce u povitku, Sfeti Otac zazva ju k' sebi, i došavši uze ditešce, i reče prid sfimi: ditiću od malo

dan ja ti zapovidam od Strane Božje i od Isusa Karsta našega Spasitelja porodjena od Slavne Divice Marije, da sada i udilje

---

³⁸ U rukopisu knjižice prekríženo je Mnsti.

*kažeš prid sfima koj su ovdi t'ko je tvoj pravi i istini Otac: di-
 tićak obarnuvši oči sfomu Otcu odgovori, koliko da bi ima
 deset godišć: ovo jest moj pravi Otac: videći to čudo ostaše
 koj bihu to ti zamišljeni, tada Otac vaze ditešce, i odnese ga
 sam u kuću, i tako pita prošćen'je u sfoje žene, koja pa- 145
 ka ljubi kako virni karstjanin, i skupa fale uzdase Bogu po
 izprošenju Sfetoga Antona. Nahodeći se u velikih tugah i ne-
 voljah naša Italija Perivoj od ovoga Sfita, ureha od nauka, po-
 koj od mudrosti, narešen'je od Europe, ne samo radi neskladnih
 meju sobom od ljudih, dali jošće čića ratih žestokih ki ju pe- 150
 dipsahu, da nevirnici omačahu sfoje mače u karu jedan protiva
 drugomu, jedni kredjahu, i nastojahu na grihe putene, drugi
 progonjstvom ranjahu, a mnozi dvizahu život jedan dru-
 gomu: po ti način da bi svaršeno govoren'je Proroka
 Kralja Davida: koj govori, ako budeš općiti z dobrim do- 155
 bar ćeš biti, akoli s' nepravednim izopaciš se: tako se
 dogodi Italijanom zaštobo općahu s poluvircimi kojihu
 bihu otrovali. Videći Sfeti Anton koj kako drugi Ilija za
 veliku ljubav, koju nosaše braneći pošten'je Bo-
 žje, i viru karšćansku, ne mogaše to podniti: poče 160

*s njegovim naukom, pripovidan'jem kakono učini u mnoge
 Grade od France izkorenjivati smardecu kugu od Poluvir-
 stva i otrove duš, na Sfetu viru obraćati grišnike ne-
 ka poznaju iztinoga Boga kako pravi namisnik njegov.
 Pripovida ovi sfetac sfetomu Otcu Papi, i Gardinalom, Papa 165
 ga zvaše korabljon od zakona, čića mnozih mistih
 Sfetoga pisma koga on tizaše: i pripovidajući jednoč u
 Rimu u Italijanski jezik sfih mu razumijahu, i premda bihu
 ondi mnoge varsti ljudih od različitih jezikov. Zgodi se
 da jednoč on pripovidajući po običaju vanka Crikve: 170
 učini se zlo vrime, reče Sfeti Pripovidac da se ne boju,
 i bi stvar čudnovata da sfuda okolo vidiše dažd veliki, a
 di bijahu čeljad ništare. Ovi Sfetac imaše duh od proro-**

čanstva: *takojer velike suprotivščine Đavla paklenoga,*
dali on se utizaše Bogu, a paka slavnoj Divici Marij, ta- 175
ko da bi dostojan velekrat govoriti s' Isukarstom, a navlastito
jednoč u komori u prilici jednoga prilipa mladića, njega
nigujući. Velekrat klanjaše se jednomu piscu koga Sfe-
tac poznaše da imaše umriti radi vire sfete, dali ta
pisac jednoč reče Sfetomu Antonu, da niman straha od 180
Boga, bih te ubija ovim mačem: dali Sfeti Otac odgovori mu
očito, da imaše prijati krunu slavne Vikuvičnje, i tako se

zgori; kada biše z biskupom u Grad od Jeruzolima prija
muku za ljubav našega Spasitelja. Tu autem Dne³⁹: &:

Šten'je Drugo. 185

Nahodeći se ovi Sfetac u Gradu od Rimini, u komu Gradu
bijaše veći dija nevirnikov, meju kojma biše jedan glavar
imenom Bonulo, i žudeći S. Anton obratitij na Sfetu
Viru, kako činjaše na druga mista, za da služe Bogu
iztinomu a ne jāvlu; i pripovidajući S. Otac koliko ve- 190
će mogaše, dali oni ništa ne hajahu, i tako bi usilovan na-
vistiti im od strane Božje, da imaju dojt sliditi ga, za viditi
čudo veliko, i bilig od pokore njihove, zaštobo jih Gospodin
čekaše na pokoru, i tako došavši na stranu od mora, od
koje strane jest jedna rika. Stavši tote Slavni Anton, za- 195
povidi od strane Božje ribam, toliko onim od rike, koliko
od mora da izajdu varhu vode slišati riči Božje, pokle
neće ljudi koj su stvoreni na priliku njegovu: i eto u-
dilje vidiše veliku množ rib varh vod sfake varsti: poče
pripovidati S. Otac na ti način da ako bismo hotili sfe iztu- 200
mačiti, hotilo bi se čudo vrimenta: toliko da paka sfi kolic
koj bihu toti obratiše se na sfetu Viru, a S. Anton paka dade bla-
goslov sfim toliko ljudem, koliko ribam, i tako se diliše.
U istomu Gradu od Rimini pripovidajući Anton sfeti jedno-

---

³⁹ Poviše skraćence nalazi se titla – za značenje *Domine*.

mu nevirniku, koj biše varlo usilan, i kažući mu sfetac ka- 205
 ko se topljaše u jamu paklenu, i kako je čudo za Gospodinu
 izgubiti jednu dušu, i da u slavnomu, i pričistomu Sakramentu
 Isusovu jest istini, i pravi Isus Bog, i čovik, i tako viruj o ne-
 virnuče da jest Tilo istinito koje si ti narav čovičansku, i Anjel-
 sku: prija to od Pričiste, i neosgvarnjene karvi od Marije, vazda 210
 Dvice koj bi napastovan od Jauvla paklenoga u pustinji: i
 ostale mnoge razloge koj se ostavljahu čića kratkosti vrime-
 na. Da paka odgovori nevoljnik, ja ća ti virovati Otče onada,
 kada moja mazga pokle bude stala tri dni ne jiduci, i da ona
 ukaže zlamenje virovati ću. Budući priša treći dan s mo- 215
 gujstvom Božjim po komu dilovaše Otac Sfeti, s' kojim prez
 pristanka opljaše s molitvami, i žežini, i ostalima pokorami,
 pokle sfarši sfetu Misu dvignu Prislavni Sfeti Sakramenat, i
 s' Karščani združeno sfitlošču kako se ima, pridoše na misto
 od Pijace gdi nevirnik živinom biše, i u isto vrime bi jo dana 220
 zob da blaguje po ruke istoga Gospodara, ali Sfetac reče joj:
 o stvorenje nerazborito virnije od gospodara tvoga i poslušni-
 je: zapovidam ti od strane Stvoritelja Boga, da udilje prideš
 pokloniti se Sfetomu Sakramentu: koje živo ostavivši gospoda-
 ra, i ne hajući se za jizbinu dojde prid Sfetoga Antona koj dar- 225
 žaše Spasitelja u ruke, i kleknuvši na noge gledaše pri-
 sveti Sakramenat: i tu stvar videći virni karščani počeše
 plakati, a opaki nevirnik obrati se na pravu viru, i ispo-
 vidi da doistine viruje sfe ća se ima virovati, i pitavši se proš-
 ćenje od sfih sfoji grihov: Sfetac da mu blagoslov, a živini 230
 reče dvigni se i pojdi blagovati tvoju jizbinu ostavljenu,
 i tako stvorenje nerazborito dvignu se, i pojde kako mu bi-
 še zapovidio Sfeti Anton. Đaval ga sfejor napastovaše ka-
 ko neprijatelj zdravlja čovičanskoga sfakimi načini, dali Sfeti
 Otac ostavaše dobitnik: i jednoč nemogući pripovidati u Cri- 235
 kvi radi mnoštva od puka, čini vanka Carkve učiniti ve-

liki palak, i znadući Sfetac da neprijatelj arvaše se, i kada
 bi na vrime od predike, reče Otac Sfeti da ne imaju se bojati
 ništare, i Sfetac pripovijajući: Nečisti Duh slomi grede, i ra-
 zori pod, tako da sfa čeljad padoše prez nijednoga zla, dali
 udilje iztanoviče bi načinjeno kako prija biše, i Sfeti Otac
 sfarši pripovijajući S. Anton u Carkvi S. Petra u Gradu Lemoniciješ u kraljevini od France, u komu
 Mistu S. Otac bijaše za Gvardijana od njegova Mojstira: ču-
 do veliko koje se zgodi u noći u petak vele Nedilje, kada se
 govoraše Sfeti oficij od Fratar u isto vrime ko Sfetac pripo-
 vidaše, najde se u koku kantajući lecijun od oficija: kako i u
 drugo vrime, kada pripovijadaše u mistu koje se zove Mempoijeri,
 i onde budući naučitelj kako je običaj u Redu pripovijajući
 na pulpitu najde se u koku s fratri kantati Antifonu Aleluja.

U istome Gradu jedna žena bogoljubna S. Antona dobrovoljno
 slušaše ga i ostale Fratre od Mojstira, dali nje muž ne hotijaše,
 i zabranjavaše joj, zašto imaše sumnju opaku, i ne virovaše
 Sfetcu: zgodi se jednu noć da brižna žena vraćajući se
 doma: bi mlačena i stropijana od muža, i došavši čeljad ko-
 ja bihu u susistvu na pomoć; i tako bi oslobođena od ruk nje-
 govih i šćileta s kojim hotijaše ju ubitih. Budući dano nazna-
 nje S. Antonu i Fratrom ova stvar moliše Gospodina Boga za nju,
 i davši S. Otac blagoslovi ju, i postavi joj vlase koje joj muž bijaše iz
 glave izgulio, a paka pokara istoga muža, koj pitavši prošten'-
 je živi ženom u ljubavi. Takojer biše se zgodilo u Gradu od Toš-
 kane da jest istinita rič Božja kako govori S.^a Lucija da neće se
 izgubiti jedan vulas od glave s' prijateljem Božjim. U Gradu zgora
 rečenomu biše jedan mladić koj se uteče S. Antonu i u vrime
 njegova Novicijata biše toliko napastovan od Javla kako je o-
 bičaj da malo, ali vele zgajaše sfakomu, i ovi Fratrić žalošća-
 še se da je ostavija svoje roditelje, prijatelje, bogastva, i raskoše
 ovoga sfita: i biše odlučio sfući se, i povratiti se na sfit jere priko

240

245

250

255

260

265

reda biše napastovan od puti sfoje: dali S. Anton biše drago 270
spasen'je duše ovoga mladića, Sfetac dozva ga k' sebi i reče mu
fra Petre Sinko dragi promisli vele dobro, nemoj ostavljati Raj,
i iskati muke paklene; more biti, da ćeš upasti u ruke Đaval-
ske? Spomeni se na riči Sfetoga Otca našega Franciska kako
piše: O poljubljena braćo, i uvike blaženi Sinci, slišajte mene,
slišajte glas Otca vašega: velika obećasmo, dali vele veća 275
obećana su nami: oblužimo ova, uzdajmo se u onah: želja
dospiva, muka je vikovnja: žalost mala, slava je brez dospitka:
mnogi su zvani, a malih obranih: dali sfakomu plaća; Bra-
ćo dokle imamo vrimenta činimo dobra. Slišavši Fra Petar
ove i ostale mnoge beside pade na tleh kako martav, tada Re- 280
dovnici koj bihu pridoše za uzdvignuti ga, dali Sfetac ne hoti, i
reče: čuti ćete i viditi sada čudo, i tako pokle biše prošlo ni-
koliko vrimenta, Sfeti Otac uhitu ga za ruku i dvignu ga gori, a
on kako da bi se probudi odasna, poča povidati koliko biše vidija
budući bija u kraljestvu Nebeskomu, dali Sfetac zapovidi mu 285
da nima govoriti, i tako mladić živi u Redu Sfetomu kako dobri
Redovnik. Zgodi se pripovidajući S. Anton, pristupi jedan po-
kljisar k' jednoj Gospoj plemenitoj: koju videći Sfetac smućenu

reče: ne virujte tomu pokljisaru, koji nosaše glase da nje
sin biše ubiven zač očitah laž biše: a to biše Đaval Pakleni 290
koji hotijaše smesti s onom lažu sfeti riči. Pripovidajući
S. Anton u Padvi u vrime vele Nedilje pride k'njemu jedan
gradjanin po ime Leonardo, i budući izpovidija sfoje grihe
s'krušeno: Sfeti Otac pokara ga od njegova huda dilovanja
koje biše učinija, a navlastito izlupa sfoju Mater s jednim 295
ščapom, a paka s nogami lupi ju u utrobu koja ga je nosila
devet Miseci; i reče Otac Sfeti dostojna bi bila ta noga biti
odsičena, i davši mu blagoslov dojde doma, i pita prošćen-
je u sfoje Matere suzami na oči, a paka uzamši jednu
sikiricu odsiče istu nogu sam sebi, i pavši doli poče vikati 300
glasom velikim, tada poteče njegova Majka, i susidi, tako udi-

lje dozvaše S. Antona komu krivinu davahu da on biše ubojica toga mladića, a Otac Anton reče, ne more to istina biti, dali ako sam rekao da bi dostojna bila biti odsičena, nisam rekao da ju odsiče: i tako Sfetac staviše na molitvu priporučivši se Bogu, i uzamši nogu odsičenu postavi je na misto i blagoslovom S. Križa osta zdrav, i tako sfih uzdaše fale Gospodinu Bogu. Kada pripovidaše ovi Sfetac u Gradu od Fijorence, namiri se kada umri jedan bogati lakomac, Sfeti Otac ne hti dopustiti da njegovo

305

Tilo bude pokopano u carkvi: zaštobo duša njegova reče jest u mukah paklenih, i ako ne virujete, otvorite mu parsi, i neće te najti sardce njegovo, nego u s'krinji gdi je darža blago? to bo su riči Isukarstove: gdi je blago tvoje, ondi je i sarce tvoje; i tako se zgodi ovomu. U Lisboni Gosposkomu Gradu od Španje biše jedan mladić gosposke, i bogate varsti jedino dite od sfoga Otca, i matere: dano na sfakoj slobodščini na sfitu; i u istomu Gradu biše podložio ljubav u jednu prilipu Divojčicu, koju hotiše imati za sfoju zaručnicu: dali čića velikoga nesklada, koj biše meju starijima, ne mogaše mladić govoriti s niki- ma, samo istom Divojkom koja imaše tri brata, i to oni doz- naše, koj jednu noć kruto rasardjeni izvajdoše vanka sfoga Palaca za moći vazeti život tome gospodičiću, i tako susrito- še ga, i naskočiše na nj, tada mladić poče se braniti koliko ve- ćma mogaše postupljujući na zada, i došavši kod kuće Otca Sfetoga Antona: Nesrićni Gospodičić pade na zada pri- ko jedne stine; tada ona tri brata dvignuše mu život.

310

315

320

325

Kada dojde dan, Gospodar upita sluge gdi je Sin njegov: odgovoriše mu noćaska hoti izajti sam vanka kuće, i ne vidismo ga vratiti se: Tada kako ljubeznivi Otac pojde po Gradu, i najde bilig od karvi na vratih kuće Otca Sfetoga Antona: jerbo one

330

ubojice bihu postavili tilo martvoga u vartah njegov. Sudac kako je običaj pride, i vidivši zlamenje od ove stvari: uhitiše Otca S. Antona, i bi osudjen da podnese smart na višalih, i eto da u

jedan hip najde se u Lisboni S. Anton, i premda u ono doba pripovi-
 daše na Pulpitu u Padvi: reče prid Sudcem, nije dostojno, ni pravo 335
 da Čovik koji nije sagrišio da umre? Čini dovesti čovika ubijena
 i dojtí ćeš u poznanje od istine: budući prineseno tilo martvoga
 mladića, zapovidi mu Otac Sfeti od Strane Božje da ispovidi isti-
 nu je li pravedan njegov Otac od ovoga: Eto da martvac odgovori po
 volji Božjoj; Sfeti Antone do istine jest pravedan, i molim te da ka- 340
 ko ti je Gospodin Bog dopustio milost osloboditi Otca tvoga od ove ne-
 pravde, tako i ti mene oslobodi od prokletva u koje sam upa či-
 ća moj grihov, i moli se za me? i tako Sfetac da mu odrišen'je, i bla-
 goslov, opet umri. I tako Sfeti Otac izmisli se, i povida prid sfima
 ča se biše zgodilo, dali od Padve gradjani ne virovaše, i pisaše 345
 liste u Lisbonu, i odgovor imaše da je istina, i tako užgaše se ve-
ćma u ljubavi Božjoj. Mnoga čudesa učini Gospodi
 Bog po dostojanstvih sluge sfoga Antona, budući na ovomu
 Sfitu, koja se ostavljaju rad kratkoga vrimena. Tu autem
 Domine: miserere nobis. 350

Bi mu objavljeno od Gospodina da ga hoće k' sebi, i tako pojde
 u jedno pusto misto vanka od Padve gdi sta nikoliko dan ne
 opljeći nego s' Bogom: čini se paka priniti u Mojstir koludric S.^{te}
 Klare našega Reda koja crikva i dan današnji —⁴⁰ je slu-
 žena od naši Redovnikov; i tako prijamši sfete Sakramente cri- 355
 kvene, i pokle uzda fale Bogu, i slavnoj Divici Marij zaspá
 u Gospodinu. Hotijahu naši Fratri tajati njegovu smart, dali
 ne bi uzmnosno, zač u isti čas u koji da duh Gospodinu, ditca
 vapijahu po stanja od Grada S. Otac je umra Anton je umra.
 Učini se veliki nesklad meju Gradjani zaštobo jedni hotijahu 360
 da bude ukopano Tilo njegovo gdi je priminua, a drugi
 željahu u crikvi S. Marije kako izkahu naši Fratri, i tako
 bi dana odluka. U to doba Gospodin Bog pokaza mnoga ču-
 desa po dostojanstvih sluge sfoga da niki nemoćnici koji bi-

⁴⁰ U rukopisu knjižice prekríženo je gnie.

hu u —⁴¹ grihu smartnomu tičući njegovo S. Tilo ne mohagu 365
prijati zdravlje ni milost ku prosahu dokle se ne bihu z' Bogom
umirili, dali koji življahu strahom Božjim primahu zdrav-
lje od sfi nemoći od koji bihu zadaržani. Pokle ne projde
godišće dan da priminu S. Anton u vrime S. Otca Pape Gar-
gura Devetoga bi kanonizan to jest postavljen u broj Sfetih 370
od istoga S. Otca Pape u Gradu od Spoleta godišće šesto još ne

sfaršeno pokle S. Otac Frančesko pojde u Slavu Nebesku. Čudnova-
ta su čudesa ka je Gospodin dilovaho, i prez priztanka diluje: bihu 375
niki odmetnici S. Vire u Padvi ki se bihu složili da će se narugati
Sfetcem, zaštobo vidjahu da mogujsvo Božje ozdravljaše sfe

nemoćnike a navlastito ki dohodjahu pohoditi Oltar S. Antona to-
liko ki bihu hromi, koliko slipi, takojer gubavi, i sfake varsti zla
napunjeni: primahu milost. I tako jedan od onih nevirnikov
činiše vezati oči s' jednom pečom, dajući razumiti da je izgubija
oči, i čineći se voditi u carkvu S. Antona, i došavši prid oltarom 380
počeše njegovi družbenici govoriti da je slip, i zato žele prijati
milost od Sfetca, i oni mneći dati razumiti, odvezaše peču

i s njom istoga poganina. Nesrićnak koji hoti se narugati;
osta privaren: tada poče izpovidati zlu volju ku imaše, ta-
kojer i njegovi družbenici: dali nevoljnik s'krušeno pita proš-
ćenje, i milost od očijuh: ku prijamši pouvrati se na pokoru 385
sa svom njegovom družbom. Nahodeći se u istomu Gradu ča-
rovnik ki davaše razumiti da on jest koji čini čudesa, i mno-
gi se njemu utizahu za naći stvari izgubljene, i znati stva-

ri ke su bile, i koje imahu priti: sta se jedan dan s' jednim ki 390
biše na pravu, dali devot S. Antona: koga čini dojtj na jedno
misto, i ovi nesrićni čarovnik po običaju njegovu zapovidi Đa-

vlom da imaju učiniti onu stvar ku željaše radi ovoga Človi-
ka, dali nevoljnik Človik pristrašen pobignu, i u oni čas izgubi

---

⁴¹ U rukopisu knjižice prekríženo je Gradu.

oči, i jezik: žalosnjak nahodeći se u takomu stanju, čini se pri- 395
vesti u carkvu S. Antona, i budući doveden kantaše se S. Misa,
i kada se govoraše Sfet, Sfet, Sfet, eto prija milost zdravlja od očiju
koliko od jezika. U istomu Gradu od Padve jedan Poluvirnik
ne ktijaše virovati da doistine Bog diluje čudesa po prošnjah
S. Ota, budući za stolom uze žmul od cakla, i varže ga vanka 400
ponistre govoreći, s'hrani ga Antone ako moreš da se ne razbije, i
pavši na put razbi jednu stinu, a on osta zdrav: videći tu stvar
nevirnik, obrati se na S. Viru. Dva nevirnika u Padvi najdoše se
u jednoj ostarij gdi mnogi putnici blagovahu, i razgovarahući se
ovi od čudesih S. Antona: rekoše nevirnici da oni ništa ne viru- 405
ju, i uzamši dva pruta loze suhe kod komina gdi blagovaše, reko-
še; kada vidimo da ove dvi loze učine plod, onda ćemo vi-
rovati: dali Bog milostivi čini viditi čudo da udilje one loze
plodiše s lišćem, i grozdjem, ko grozdije, uzamši nevirnici učini-
še vino, pijujući ga bi im toliko ugodno. U Gradu od Vinčence 410
jedan ditićak jedini u kući vlastelina toga Grada, biše se uto-
pija s' nikolikima ostalih, koji kako dičica bihu na igri upadoše
u jedan potok vodeni: i došavši tužni glas Otcu njegovu pri-
poruči se S. Antonu da izprosi milost od Boga, i tako stojeći na
molitvi s ufanjem pravim: Gospodin uzkriši tu Dicu utopljenju, 415
i budući došli sami sfaki u dom sfoj; njihovi roditelji daše fale
Bogu na tom daru po milosti S. Antona. U jednomu selu od kra-
ljestva Portugala biše jedna žena odana, dali dana na o-
pako dilovanje griha putenoga sa sfakim; sa svin tim neostav-
ljaše se utizati S.ⁿ Antonu: zgodu se da Đaval biše ju toliko smu- 420
tija, i postavlja na pogibili koji buduć joj se prikazao u priliku
Isukarsta na Križu: govoreći joj Čerce ako hoćeš biti spašena,
potribno ti je da pojdeš u ovu Riku Fago, i ondi da se utopiš, i tako ću
ti prostiti tvoje grihe, i biti ćeš u slavi mojoj. Nevoljna žena mišljaše
ča će učiniti: kaza mužu sfomu, koju ne hti pomilovati, nego poče 425
psovati, i tako tužna uputi se za pojti utopiti se: prohodeći mimo

carkvu _____⁴² vidi vrata

otvorena, ulize i pojde prid otarom S. Antona, i moleći ga da ju pomože, i u toj žalosti zaspa: i tako ču reći izvadi ženo pismo iz nidar, i prenuvši se, eto u pismu biše: Evo zlamen sfetoga Križa Gospodinova bišite neprijatelji suprotivni: dobiva Lav od kolina judina koren Davidov Aleluja, Aleluja, i tako bi slobodna. U velikomu Gradu od Portugala kći kraljeva kojoj likari ne mogoše najti zdravlje, priminu, kraljica nje Majka, devota S. 430

Antona moli ga skrušeno, i tako Gospodin povrati ju na sfit. Sriti se jedan soldat s jednim gubavcem, koji odjaše pohoditi greb S. Antona, i tako ti soldat koji biše nevirnik narugaše s njim: čudo velo da u isti čas da sfa ona guba dojde na toga nevirnika, dali nevoljnik bi usilovan pojti u carkvu pokoriti se, i pitajući prošćenje i milost, bi oslobodjen. Gospoja vladika Ana Marija Fijorini od Genove budući stala tri godišća slipa, i zavitovavši se S. Antonu 440

da će dojti pohoditi njegov oltar ako prime milost, koju prijamši, uzda fale Bogu. Mati Ragini u mnezi jedan dan tirahući se vuol po običaju, od istoga vola, s rozmi bi proboden s jedne strane na drugu, zavitova se S. Antonu, prija zdravlje do malo dan, i pošavši u Padvu fale uzda Gospodinu. Frane Vernako štojeći u razgovoru s jednom Divojkom prez nijedne zle volje od opake misli: bi mu dane dvi rane iz pušak od dva čovika, i stojeći na smart priporuči se S.^u Antonu, prija zdravlje do malo dan. 445

Ivan Rosada trudeći se u vartlu, bi naskočen od nekih soldati njegovih neprijatelj od koji bi izranjen na smart: zazva na pomoć S. Antona, do malo dan bi ozdravlje. Dominik komulin Bolonjes biše izgubija rič za deset misecih, koji skrušenim sarcem pridaše u ruke Božje, i S. Antona, i obećaše dojti pohoditi S. Antona zavitom, i došavši prija milost. Gio: Balta: Brišoni 450

Padvanin imajući sedam godišć pade s jednoga požola visokoga,

---

⁴² Ne može se iščitati što je sve prekríženo u rukopisu knjižice.

i u ti čas zazva S. Antona na pomoć, bi od sfetca za desnu ruku uz-
daržan, kako povida, i sfidokova isto ditešce. Leonardo Krinis
od Karnije pade s jednoga kara, i utopi se u riku, i sarčeno pripo-
ruči se S. Antonu, udilje bi oslobodjen. Ivan Marija Pero od Gravijo-
ne hoteći izvarći jednu pušku koja razleti se, i razbi mu glavu,
na ti način da možjani vidjahu se, ne mogući mu se najti zdravlje,
priporuči se Sfetcu, prija život. Marija Orsola Tešari hodeći van-
ka kuće, na tri ure noći bi ranjen z balotama od puške u
nogu, i zazvavši na pomoć Antona Sfetoga: do malo vrimena prija
zdravlje. Fra Petar Loda Eremita od Padve, tri Miseca sta slip,
i zavitovavši se slavnomu Antonu izprosi milost. Godišća nake-
ga spasenja tisuća šest sto, i osandeset i osan budući se dvigle
vode od Rike ka se zove Adiće za šestnajest dan, da biše stvar ne
samo izgubiti baščine, da jošće, i kuće od onoga mista koje se
zove Lendenara: i tako ona Gospoda dojdose u crikvu naših fra-
tar, i moliše Otca Gvardijana da se učini espožicijun Sta Sakramenta
na oltaru S. Antona, neka sfetac isprosi milost od Gospodina da
jih oslobodi od onoga pedipsan'ja, i da hoće ga za odvitnika sfega
onoga mista; i još saviše zavitovaše se da sfaki utornik hoće
nositi dare na oltar Sfetca, neka se more činiti proffitljenje na

vrime ča bude potribno kada se prikažuje prislavni, i S.
Sakramenat; milost Božja vidi se da udilje vode počese ho-
diti na manje. Jedna žena nikoga targovca biše muče-
na od Jauvla za četiri godišća, ka ne mogaše biti oslobo-
djena: bi dovedena u crikvu S. Antona u Padvu, i padši
prid oltarom s felikim jaukom, bi udilje oslobodjena. U vri-
me rati od kandije, biše u sužanjstvu jedan soldat od Albanije ni-
koliko godišć u verugah, moli Sfetca da ga oslobodi, i on u snu
vidi S. Antona dvignuti mu veruge s ruk, i s nog, koji pokle
dojde u Padvu zafali Bogu, i Sfetcu, a veruge ostavi u crikvi.
Zgodi se Gospoji Frani Vladići od Bolonje ka bi mučena od nečistoga
duha dva godišća, ova zavitova se Sta Antonu, od koga udilje
bi slobodna. U Muranu od Mnetak, jedan mladić Jerolim

Amadio biše mu se pritisnua kankar na nogu desnu: biše odlučeno 490
da mu se ista noga ima pripilati, dali žalosni mladić upamti
priliku S. Antona poče ju celivati, i skrušeno moliti da ga po-
može, i da hoće nositi halje beretine na njegovo pošten'je,
i tako izprosi milost. Stipan Baroncini od Grada Modene, nami-
ri se kada njegov Gospodar učini jedno ubojstvo, dali pravda da 495
odluku da bude obišen, i eto ču jedan glas ki mu reče? nećeš
umriti, i kada boja hoti mu laž staviti u oni čas ču se strašni

glas u ajeru, otargnu se konop a on sta doli zdrav, i reče gla-
som velikim, živi S. Antone živi, paka ti mladić došavši u Padvu
učini se Laik, i služi devoto Crikvu S. Antona. Frane Vilego od Vi- 500
čence hodeći u polje bi naskočen od četirihu ašašinih, uzeše mu
sfe što imaše, dali on priporučivši se s'krušeno Sfetcu: po čudno-
vatom mirakulu bi mu vraćeno. Antonijo Tartoman Napulita-
nin hodeći za targovine, bi naskočen od dvajuh ki on poznavāše:
koji pokle ga ubiše vazeše mu pineze, a paka ga postaviše u jamu 505
od kala, i pokriše ga kitama, navalivši kamen'je varhu njega
hodtidoše: dali ovi biše zazva dvakrat S. Antona da ga pomože
Zgodi se pokle se sfaršiše četiri dneva, eto S. Anton uskriši ga go-
voreći mu? Antone, Antone, ustani se, i budući ga dovea na put
da povidu mu se da se ne taži pravdi ni da išće osfetu, nego da govo- 510
riti bude sfaki dan trinadeste Očenaših, i toliko zdravi Marij,
njegovu ljubav: paka ovi čovik pojde u crikvu naših Re-
dovnikov, čini da mu se dade hodića Sfetoga Reda. Ne mogu se
izreći čudesa neizmirna koja Sfemogući Gospodin Bog dilo-
vaho je, i prez pristanka diluje sfim koj skrušeno jemu se pripo- 515
ručuju, budući stvar očita da po sfem sfitu Mogujstvo Božje
podaje milosti, kako mogu svidikovati sfi oni koji pitaju zač pri-
maju milost od njega. Sfi dakle kleknite na kolina, i go-

vorimo s'krušeno: S.^{ti} Antone sfitla zvizdo od Španje; nova
sfitlosti od Italije: Sunce žarko od Padve: pridragi kamene 520
uboštva; žilju od čistoće; Naslidniče našega S. Otca Franciska?

priliko od umiljenstva: Naučitelju od istine; zarcalo od umiljenstva; živa ždrako od Puka; ureho ~~o~~ od dobrih naukov; Ljubavi od S. mira; Protivniče tašće ovoga Sfita: Prosvitljenje S. Vire; Mučeniče želinjem; Solidate hrabreni Isukarstov; slavni dobitniče heretikov: čudnovati dilavče ludes; uskrišitelju martvih; očišćenje gube: Likarijo zdravlja nemoćnikov; neprocinjeno blago od Grada Padve. Utočišće onih koji u te ufaju; i tako nastoj, i moli se za nas, i za onih koji k' tebi poniženo utiču se, a navlastito za sluge, i službenice tvoje, koji umiljeno, i poniženo prosimo te da budeš naš vikovnji odvitnik prid Bogom: komu je, i biti će slava, i pošten'je po sfe vike vikom. Amen. Tu autem Domine: miserere nobis. Deo gratias.

Anno 1791.

9. ZAKLJUČAK

Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova liturgijski je tekst iz 1791. godine koji se čuva u Nadbiskupskom arhivu u Splitu. Pripada ciklusu *Štenja svetaca*, čije vrijeme nastanka datira još iz 17. stoljeća, a dijelom je zbirke *Štenja iz splitske katedrale – životopisi svetaca i druge liturgijske knjige*. S obzirom na to da se radi o tekstu štenja iz 18. stoljeća, razdoblju kada čakavski književni jezik blago uzmiče pred štokavskim poradi političkih, kulturoloških, religijskih, ali i općejezičnih razloga, u radu je donesena analiza, odnosno značajke vezane za grafiju, pravopis i jezik. Potrebno je naglasiti činjenicu kako je Crkva imala značajan utjecaj na širenje pismenosti i obrazovanja u prošlosti te stoga ne čudi što je detaljna analiza provedena upravo na jednome liturgijskom tekstu.

Latinični grafijski sutav nije bio ujednačen. Sastojao se od 64 grafema (10 grafema za 5 samoglasnika te 54 grafema za 24 suglasnika). Ono što se u grafiji posebno može istaknuti, a ide u prilog čakavskom jezičnom sloju, jest razlikovanje palatalnoga slijeda /ń/ od nepalatalnoga /n/ + /j/ – bilježi se *magne* (= manje), ali i *pohodyenya* (= pohodjen'ja). Ikavski je refleks *jata* svojstven splitskoj čakavskoj *riči* te je u tekstu zabilježen gotovo stopostotno. Odras prednjojezičnoga nazala iza palatala /j/ u /a/ čuva se samo za glagol *prijati* (čakavski utjecaj), a tamo gdje se reflektirao u /e/ štokavski je utjecaj. Promjena dočetnoga /-m/ u /-n/ provedena je djelomično. Jaka vokalizacija čakavsko je obilježje kao i dubletni ostvaraj samoglasnoga /r̩/ skupovima /-ar/ i /-ri-/. Borba između dvaju sustava ogleda se u bilježenju upitno-odnosne zamjenice te njezinih oblika: javljaju se čakavski oblici *ča* i *zač*, ali i štokavski: *što*, *ništa* i *zašto*. Dočetno /l/ zadržano je u samo dvama primjerima, ponegdje je reducirano, što ide u prilog čakavskome sustavu, ali ipak najviše je primjera s vokalizacijom u /o/ ili /a/, što predstavlja štokavski utjecaj. Možemo još istaknuti kao čakavski jezični sloj: dosljedno čuvanje fonema /h/, pojavu *ščakavizma*, kratku množina za pojedini leksik, a štokavsko je čuvanje aorista i imperfekta (zbog toga što su naknadno ušli u čakavski sloj), čuvanje nastavaka -oga/-ega u pridjevsko-zamjениčkoj deklinaciji.

Iako se smatralo da je čakavština u 18. stoljeću u Splitu već odavno zamrla, jezičnom analizom teksta *štenja* naziva *Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova* pokazalo se suprotno: čakavica ipak nije u potpunosti prepustila svoj „teritorij“ jeziku književne štokavštine.

Sažetak

Osnovu ovoga diplomskog rada čini grafijska, pravopisna i jezična analiza teksta *štenja* s naslovom *Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova*. Navedeno se *štenje* čuva u Nadbiskupskom arhivu u Splitu te čini dio zbirke *Štenja svetaca*. Tekst je nastao u 18. stoljeću, i to pred sam njegov kraj. Osim što tekst predstavlja iznimno kulturološko, povijesno i teološko vrelo, ono donosi i informacije o jezičnome stanju navedenoga razdoblja. Budući da se radi o splitskoj rukopisnoj knjižici te prostoru koju svjedoči o bogatoj čakavskoj riči, cilj je rada bio utvrditi u kojoj mjeri jezik na kojemu je pisana knjižica, zapravo odgovara čakavskome jezičnom sustavu, odnosno koliko je čakavskoga sustava ostalo sačuvano u pisanoj riječi toga razdoblja. Analizom na grafijskoj, pravopisnoj i jezičnoj razini (fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj te leksičkoj) nisu obuhvaćene sve promjene već samo one osnovne, uz pomoć koji je dokazano kako navedeni tekst ima čakavsku (stariju) podlogu, ali ipak trpi utjecaje (novijega) štokavskog sloja. Ovaj je utjecaj bio očekivan u određenoj mjeri s obzirom na to da se čakavština u Splitu počela povlačiti još u 17. stoljeću.

Ključne riječi: splitska pisana baština, rukopisna knjižica, 18. stoljeće, grafija, pravopis, jezična analiza, čakavski i štokavski jezični sloj.

Summary

The ground of this master's thesis is the graphic, orthographic and linguistic analysis of the text *štenje* with the title *Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova*. The aforementioned *štenje* is kept in the Archbishop's Archive in Split, and it's part of the collection of so-called *Štenja svetaca*. It dates back to the 18th century (almost at the very end of the century) and in addition to being an exceptional cultural, historical and theological source, it also brings information about the language state of the mentioned period in time. Since it is a manuscript booklet from Split, and it is a place that bears witness to the rich Chakavian language, the aim of the work was to determine to what extent the language in which the booklet was written actually corresponds to the Chakavian language system, i.e. how much of the Chakavian system has been preserved in the written word of that period. The analysis at the graphic, orthographic and linguistic level (phonological, morphological, syntactic and lexical) did not cover all of the language alterations, but only the basic ones, with the help of which it was proved that the mentioned text has a Chakavian (older) base, but it suffers from the influences of the newer Shtokavian layer. This influence was expected to a certain extent, given that the Chakavian dialect (or Chakavian literary language) in the town Split already began to retreat in the 17th century.

Keywords: Split's written heritage, manuscript booklet, 18th century, graphic, orthographic and linguistic analysis, Chakavian and Shtokavian linguistic layer.

Literatura

- Bratulić, Josip (2018). *Svetost i čovječnost: rasprave o hrvatskoj hagiografiji*. Split: Književni krug.
- Farkaš Brekalo, Loretana (2013). *Štokavski hrvatski književni jezik u 18. stoljeću*. U Bičanić, Ante i sur. (ur.). *Povijest hrvatskoga jezika: 3. knjiga: 17. i 18. stoljeće* (str. 163–212). Zagreb: Croatica.
- Kolumbić, Nikica (1980). *Hrvatska književnost od humanizma do manirizma*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Kovačić, Slavko (1996). Kancelarija i arhivska građa splitske nadbiskupije od 1506. do 1833. godine. *Građa i prilozi za povijest Dalmacije*, 12, 301–326.
- Lisac, Josip (2003). *Hrvatska dijalektologija 1. Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja*. Zagreb: Golden marketing.
- Lisac, Josip (2009). *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narječje*. Zagreb: Golden marketing.
- Malić, Dragica (2002). *Na izvorima hrvatskoga jezika*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Moguš, Milan (2009). *Povijest hrvatskoga književnoga jezika*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
- Tomelić Ćurlin, Marijana (2020). Zavirimo u škrinju jezične povijesti (Maleni doprinos proučavanju splitske jezične baštine). U Bratulić, Josip i sur. (ur.). *Dijalekti, jezična povijest i tradicija: Zbornik u čast Josipu Liscu* (str. 701–718) Zadar: Sveučilište u Zadru – Ogranak Matice hrvatske.
- Vigato, Ivica (2013). *Čakavski hrvatski književni jezik u 17. i 18. stoljeću*. U Bičanić, Ante et al. (ur.). *Povijest hrvatskoga jezika: 3. knjiga: 17. i 18. stoljeće* (str. 263–298). Zagreb: Croatica.
- Vince, Zlatko (1998). *Ikavica u hrvatskoj jezičnoj povijesti*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Vončina, Josip (1988). *Jezična baština*. Split: Književni krug.

Izvor

Počimgne fctenye xivota Sfetoga Antona od Padve Ispovidnika Ifukarstova U: Zbirka štenja iz splitske katedrale – životopisi svetaca i druge liturgijske knjige. Priredili: Ivan Balta et al. Split: Nadbiskupski arhiv u Splitu.

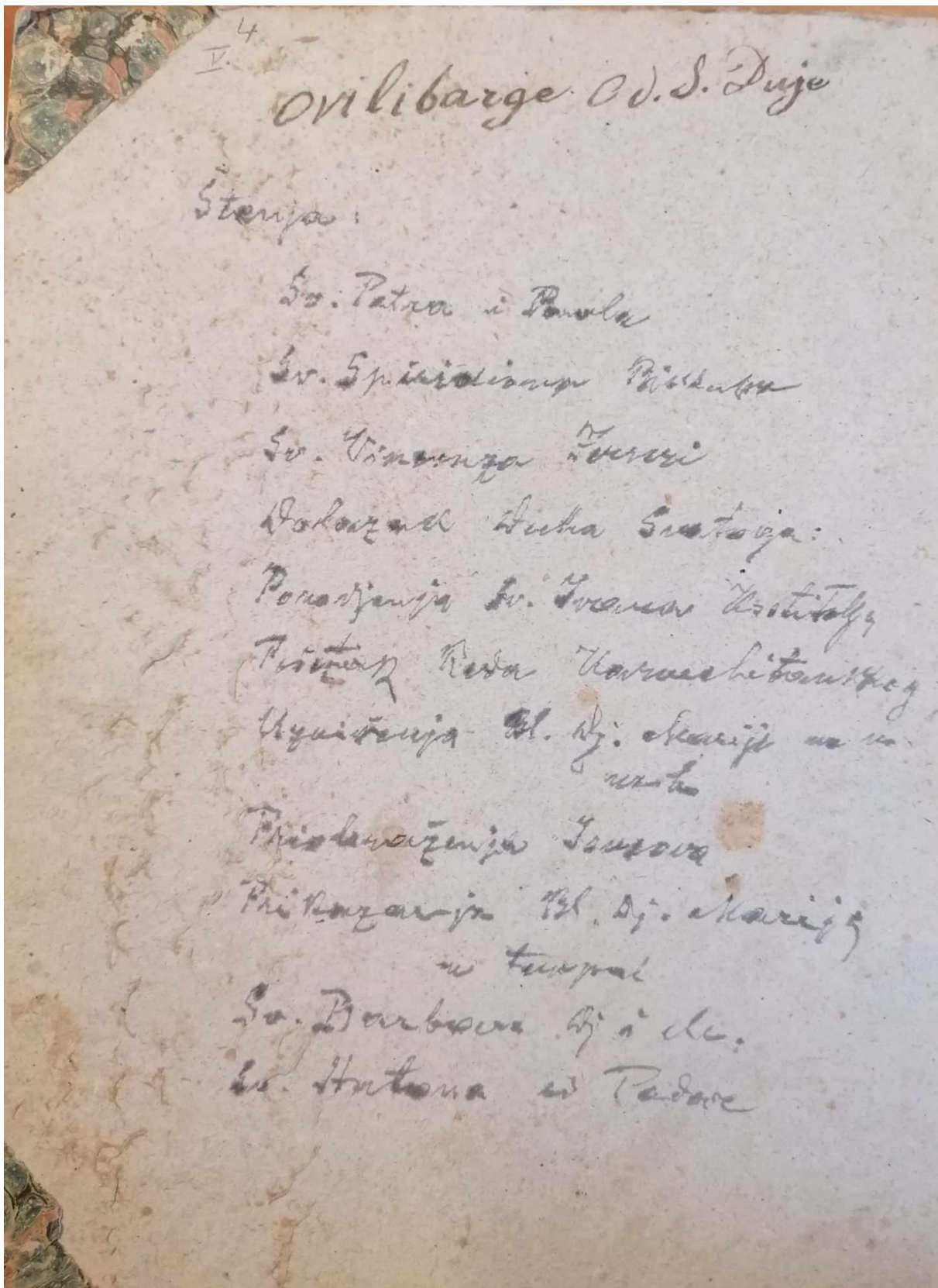
Internetski izvori

- Bočina, Marina (2021). *GRAFIJA, PRAVOPIS I JEZIČNA ANALIZA : Počimje stenje od čudnovatoga prikazanja prihodechiega Duha Sfetoga meu Apostole, i Včenike Isukarstove* (završni rad). Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:461188>, pristupljeno 20.6.2023.
- Dragić, Marko (2018). Štovanje sv. Antuna Padovanskoga u hrvatskoj crkveno-pučkoj baštini. *Ethnologica Dalmatica*, 25, 37–66. <https://hrcak.srce.hr/205222>., pristupljeno 27.6.2023.
- Jeličić, Ivana (2016). *Grafija, pravopis i jezična analiza Pocimye Stenye xivota Sveti Apostoli Petra i Pavla Mucenikov Issukrstovi 1.–12. r* (diplomski rad). Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:005546>., pristupljeno 21.6.2023.
- Pavić, Marija (2019). *Splitska rukopisna knjižnica iz 19. stoljeća o životu svete Lucije (grafija, pravopis i jezične značajke)* (završni rad). Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:578793>., pristupljeno 21.6.2023.
- Transkripcija. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=62043>, pristupljeno 23. 6. 2023.
- W. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=65712>, pristupljeno 22. 7. 2023.

Popis priloga

Prilog 1. – Ilustracija s popisom tekstova u zbirci Štenja svetaca

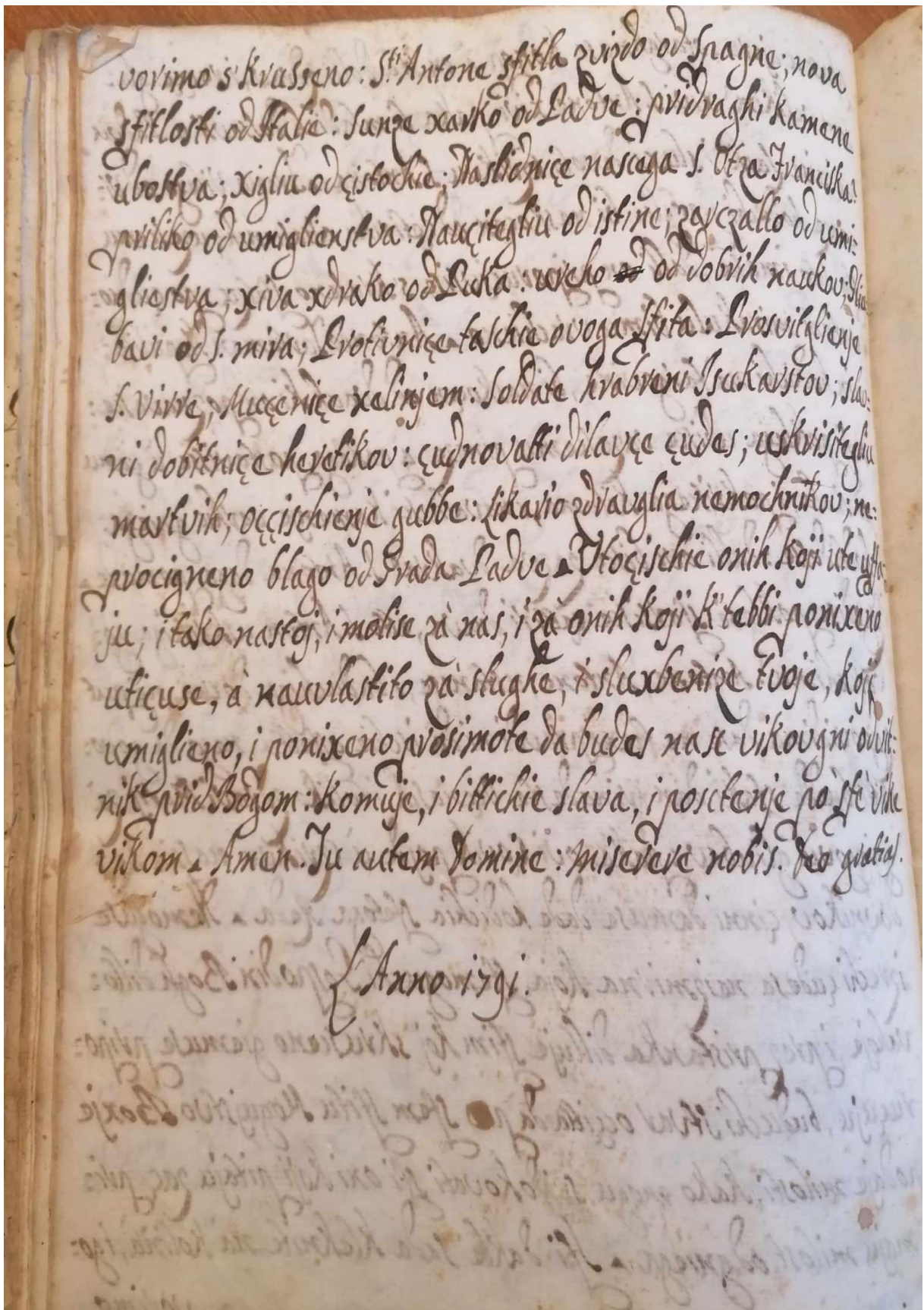

Pocimgne sctenye xivota sfetoga Antona od Lidve .
Ispovidnika Trukarstova .
Godische od nascega spasenya tisuchia dvesto i peto, po-
rodise jo Boxanstvenoy vogli slavni otac sfeti Anton u
Poglavitomu Svadu od Lisbone, glava od kraljevstva od Por-
tugala, koj jest u nay zapadnih stranah od Spagne: u
komu Svadu jest jedna crkva izvanstito sagradjena, i posve-
chena na slavu, i na posctenje prislavne Divice Maria
Mayke Boxye; i u istoy crkvi jest tilo sfetoga Vincenza
Mucenika. Blizu te crkve bise kuchia otca sfetoga
Antona komu bise ime Martin Buglione, a Materi ime Ma-
ria: ne samo od plemenite vodla, da jone i sfetoga Dobroga
nauka, i mudrosti, a nay veckie straha Boxyega: koj prvosa-
hu od dojednina dabym dgestio milost dabi mogli imati koga
sina, za baschinika od grijhova bogastva. Uslissa Bogh gri-
hove molbe, i u nay ljpsi quit grijhove mladosti imasca sina,
komu na sfetomu karstu postavise ime Ferdinando, itako
restechi dicitichak u dobromu nauku, i strahu Boxyemu hodja-
se k katedorniku crkve zgova recene, od koga jna tolik
dobar

Prilog 3. – Ilustracija stranice s prekrizanim dijelovima teksta o sv. Antonu

porucise S. Antonu da iznosi milost od Boga, i tako stojeci na ⁸⁴
 molitvi suffragneum pravim: Gospodin uzkrisci tu diezu utopljenu,
 i buduchi doseli sami sfaki u dom svoi; grikovi rodilagli dassa fale
 Bogu na tom datu po milosti S. Antona. U jednomu sellu od kwa:
 gliestva Portugalla bisce jedna xenna odana, dalli dana na o:
 nako dillovarje grina puctenoga sa sfakim; sa svim tim neostw=
 glia sece utizati S. Antonu: zgodise da Diaval bisceju toliko smu:
 tia, i postavia na poghibili koji buduchiojse prikazao u pivliku
 Isus Karsta na kvixu: govoreckioj chivce tako hoches bitti spasena,
 potribnotie da pojdes u ova Rika Tago, i ondi dase utopit, i takochia:
 ti prvostiti tvoje grine, i bitichias u slavinogoj. Nevoglna xena misglisse
 cachie ucciniti: kaza muxu sfomu, koju nakti pomilovatti nego poce
 psovatti, i tako tu xena uputise za pojti utopitise: prvohodecki mimo
 kvixu ~~S. Antonu, i na l. bise djeje paraxa, i na l. vidi vrata~~
 otvorena, ulize i pojde pvid otavom S. Antona, i moleckiga daja
 pomoxe, i u toj xalosti gaspa: itako ce vecchi izvadi xenna pis:
 mo iz nidav, i pvenusise, etto u pismu bisce; dvo zlamen sfetoga
 kvixa Gospodinova bisite nepriatagli supvolivni: Dobida fav od ko:
 lina giudina koven Davidov Allalija, Allalija, itako bi slobodna.
 U velikomu gradu od Portugalla kehi kraglieva kojoj likavine:
 mogose najti zdrauglie, pviminu, kraglieva gria Majka devota S.
Antona

Prilog 4. – Ilustracija završne stranice rukopisa štenja o sv. Antonu

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Marija Bočina, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice hrv. jez. i književnosti i filozofije, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 18.3.2023.

Potpis

Izjava o pohrani završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada (podcrtajte odgovarajuće) u Digitalni repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu

Student/ica: Marina Bočina
Naslov rada: JEZIČNA ANALIZA - Počimajne Scene života Svetoga Antona od Padve Ispovidnika Isukarskoga
Znanstveno područje: humanističke znanosti
Znanstveno polje: filologija
Vrsta rada: DIPLOMSKI RAD

Mentor/ica rada:

prof. dr. sc. Marijana Tomelić Čurčin

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Komentor/ica rada:

/

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

prof. dr. sc. Marijana Tomelić Čurčin

prof. dr. sc. Aneta Rumić - Stobara

dr. sc. Tanja Brestan Ančić, izv. prof.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uredenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

a) rad u otvorenom pristupu

b) široj javnosti, ali nakon proteka 6 / 12 / 24 mjeseci (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).

(zaokružite odgovarajuće)

Split, 19. 9. 2023.

Potpis studenta/studentice: Marina Bočina